„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr

Ніва

№ 21 (117) БЕЛАСТОК, 25 МАЯ 1958 г. ГОД III

Павятовы агляд
беларускіх мастацкіх калектываў

Гайнаўка

Нядаўна ў Гайнаўцы адбыўся павятовы агляд гурткоў мастацкай самадзейнасці. У аглядзе прымалі ўдзел калектывы з вёсак: Скупава, Ласінкі, Кляшчэль, Нарвы і калектыў Гайнаўскага беларускага ліцэя.

Першае месца заняў калектыў вёскі Скупава, які набраў 122 пункты. Гэты калектыў паказваў п'есу «Мядзведзь» паводле А. П. Чэхава. Ігра артыстаў - аматараў была на высокім узроўні. Афіцэра іграў Гарустовіч, ролю лакея — Анішчук, а ролю барыні выдатна выканала Лапінская. Трэба адзначыць, што гэта вельмі малады калектыў, які здолеў на працягу кароткага часу дабіцца добрых рэзультатаў.

Другое месца заняў калектыў вёскі Ласінка (109 пунктаў). Ён выступіў з даволі багатым рэпертуарам. Было тут некалькі скечаў і танцавальных нумароў. Гурток удала выканаў аднаактовую п'есу «Валодзін гальштук».

Трэцяе месца ў аглядзе заняў мастацкі калектыў Гайнаўскага беларускага ліцэя (104 пункты), які паказаў рознастайную праграму: танцавальныя нумары, дэкламацыі, песні і інсцэніроўка «Тараса Бульбы».

Чацвёртае месца атрымаў калектыў Кляшчэль (92 пункты). Тут выконваліся народныя танцы — «Казачок», «Палянка» і «Кацярына». Апошняе — пятае месца — атрымаў калектыў Нарвы (59 пунктаў). Тут выступалі два салісты, якія выканалі некалькі народных беларускіх песень.

Павятовы агляд у Гайнаўцы атрымаў добрую ацэнку з боку Павятовага Аддзела культуры. Амаль усе калектывы выступалі ў нацыянальных касцюмах. Адмоўны рысай агляду быў няўдала падабраны рэпертуар і надта ўжо шырокая праграма, у выніку чаго паасобныя яе часткі былі недапрацаванымі.

Міхалова

18 мая гг. у Павятовым Доме культуры ў Міхалове адбыўся павятовы агляд беларускіх мастацкіх калектываў. У аглядзе прынялі ўдзел: калектыў песні і танца з вёскі Тапаляны, драмгурткі з Новай Волі і Гарадка.

Слаба выпала арганізацыя агляду. Агляд меўся распачацца ў 10 гадзін раніцы, аднак першы калектыў з'явіўся ў Міхалове ў 11 гадзін і перагляд распачаўся ў поўдзень.

Трэба тут сказаць некалькі слоў пахвалы для жыхароў Міхалова. Людзі праз дзве гадзіны ў перапоўненай, цёмнай зале, цярпліва чакалі на тую хвіліну, калі з'явіцца на сцэне першы мастацкі калектыў, які прывязе да іх жывое беларускае слова, песні і танцы. Ніхто не вышаў з залы нават тады, калі гарадоцкі драмгурток, які выступаў апошні паўтарыў п'есу «Суседка», з якой перад ім выступіў драмгурток з Новай Волі. З гэтага вывад, што трэба каб нашыя мастацкія калектывы як мага больш выступалі ў гарадах і вёсках Беласточчыны. Адначасова трэба таксама падумаць і аб тым, каб гэтыя калектывы былі больш дысцыплінаванымі, каб на іх выступленне не трэба было чакаць дзве гадзіны, як гэта здарылася ў Міхалове.

Першае месца ў аглядзе заняў драмгурток з Гарадка, які адначасова камісія заквваліфікавала на ваяводскі агляд ў Беластоку.

В. Ш.

Сцэна з п'есы А. П. Чэхава «Мядзведзь» у выкананні скупаўскага мастацкага калектыву.

8 чэрвеня
Арганізацыйны З'езд Беларускага літаратурнага аб'яднання ў Беластоку

8 чэрвеня 1958 года ў 10 гадзін у рэдакцыі «Ніва» вул. Весялоўскага 1, адбудзецца Арганізацыйны З'езд Беларускага літаратурнага аб'яднання, які згуртуе беларускіх пісьменнікаў, паэтаў і літаратурных крытыкаў пражываючых у Польшчы.

В. Ш.

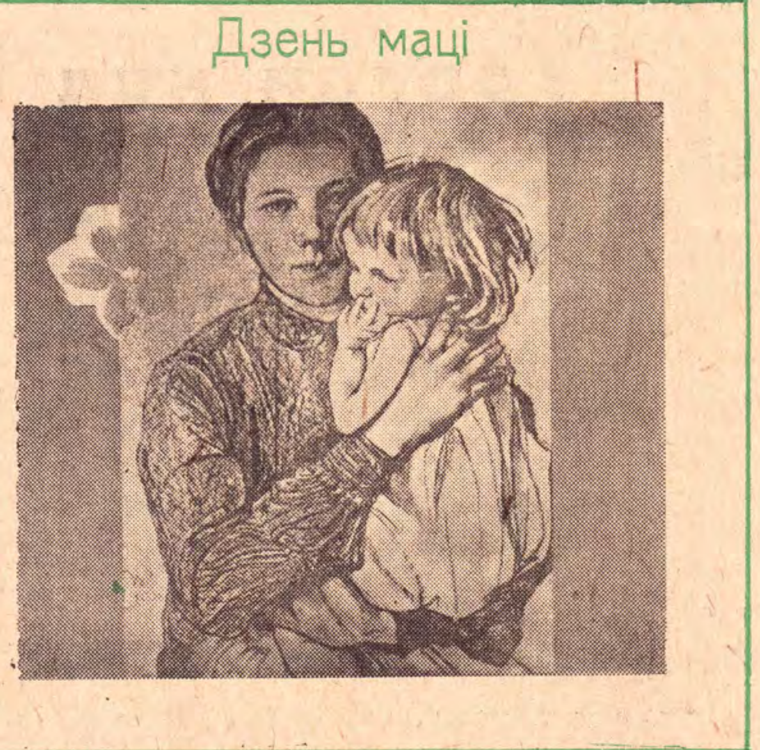
Моладзь Новай Волі з пастаноўкай у Рыбаках

4 мая моладзь з вёскі Новая Воля (Беластоцкі павет) дала пастаноўку трох аднаактовых п'ес у вёсцы Рыбакі. Былі гэта п'есы; «Валодзін гальштук» — К. Крапівы, «Суседка» — Пальчэўскага і «Пярэстая Красуля» — Чужыніна. Пасля спектакля жыхары вёскі Рыбакі вельмі дзякавалі нававольскай моладзі за культурнае мерапрыемства.

Даход з пастаноўкі моладзь прызначыла на пабудову будынка для пажарнай аховы ў Новай Волі.

Я. С.

Дзень маці

З працы Прэзідыума ГП БГ-КТ

Актывізаванне аддзелаў і гурткоў—першачарговая задача Таварыства

19 мая 1958 года адбылося III-ае чарговае пасля II-га З'езду пасяджэнне Прэзідыума Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства.

Першым пунктам парадку дня была інфармацыя з апошняга пасяджэння Камісіі па справах нацыянальных меншасцей пры ЦК ПЗПР, на якой абмяркоўвалася працу грамадска - культурных таварыстваў нацыянальных меншасцей у Польшчы. Нацыянальная Камісія дайшла да вываду, што многія аддзелы і гурткі таварыстваў існуюць толькі фармальна, не праяўляюць актыўнай працы і не прычыняюцца да развіцця культурнага жыцця сярод нацыянальных меншасцей.

Нельга з гэтым незгадзіцца. Усім нам вядома, што некаторыя аддзелы і гурткі нашага Таварыства праяўляюць слабую дзейнасць. Найлепшым прыкладам гэтага можа быць аддзел БГ-КТ у Міхалове, аб працы якога нядаўна пісалася на старонках «Нівы».

Таму галоўнай справай на пасяджэнні Прэзідыума ГП з'яўлялася актывізаванне аддзелаў і гурткоў нашага таварыства. Мы не можам пагадзіцца з фікцыяй. Аддзелы таварыства павінны да жыцця на тое, каб праяўлялі актыўную дзейнасць, інакш яны становяцца толькі фігурантамі ў нашай статыстыцы.

Янка Палоцкі — старшыня аддзела БГ-КТ у Міхалове — гаворачы аб працы свайго аддзела сказаў, што ў Праўленне аддзела ўвайшлі людзі, якія па той, ці іншай прычыне, не праяўляюць актыўнасці і няма надзеі, што гэтыя людзі пабудзяць аддзел да жыцця. Таму пастаноўлена неадкладна склікаць Пленум Праўлення Аддзела, якое выбярэ да Праўлення Аддзела новых людзей, гарантуючы актыўную працу. А такія людзі напэўна знойдуцца. Вырашана таксама ажыццявіць у хуткім часе пастанову паклікання да жыцця Беластоцкага Аддзела БГ-КТ. Прэзідыўм ГП дайшоў да вываду, што трэба таксама актывізаваць аддзелы таварыства ў Семятычах і Саколцы. Абуджэнне з доўгага зімовага сну слабапрацуючых аддзелаў Таварыства ў сваю чаргу пабудзіць да жыцця гурткі Таварыства.

З мэтай паляпшэння працы Таварыства на пасяджэнні Прэзідыума ГП пастаноўлена ажывіць пакліканыя ўжо раней эканамічную і культурна-асветную Камісіі пры нашым Таварыстве.

Многа месца прысвечана выдавецкім справам. Маючы на ўвазе лепшае апрацаванне беларускага календара на 1959 год створана 4-асабовую камісію да апрацавання матэрыялаў. Пастаноўлена прыступіць да выдання некаторых падрыхтованых да друку матэрыялаў.

Справамі друку, кальпартажу, аналізам запатрабавання на беларускія кніжкі, будзе займацца пакліканая да жыцця выдавецкая камісія.

Прэзідыум ГП падтрымоўвае справу арганізацыі Беларускага літаратурнага аб'яднання пры рэдакцыі «Ніва». Паўстаў ужо арганізацыйны камітэт, які апрацаваў статут літаратурнага аб'яднання і прыступіў да падрыхтоўчай працы да першага арганізацыйнага з'езду.

Прэзідыум ГП клапаціцца таксама і аб тым, каб як найхутчэй наладзіць беларускія радыёперадачы праз Беластоцкую Радыёстанцыю.

Першачарговай справай аднак з'яўляецца актывізаванне аддзелаў і гурткоў Таварыства. Без актыўнай працы сярод насельніцтва, без цеснай сувязі з беларускай вёскай Таварыства не можа разгарнуць шырэйшай культурнай дзейнасці сярод беларускага насельніцтва ў Польшчы.

ВІКТАР ШВЕД.

Паведамленне

У нядзелю, 25 мая гг., у Беластоку ў Клубе Таварыства польска - савецкай дружбы адбудзецца ваяводскі агляд беларускіх мастацкіх самадзейных калектываў перад цэнтральным аглядам, які адбудзецца ў Варшаве 1 — 2 чэрвеня гг. У праграме ваяводскага агляду ў Беластоку выступяць калектывы: Беларускі хор і балетная група з Беластоку; балетная група, мандаліністы і квартэт з Бельска, тэатральны самадзейны калектыў вёскі Скупава пастаў п'есу «Мядзведзь» паводле Чэхава, а Гарадок — п'есу «Суседка».

Цана білетаў па 10, 8 і 5 злотых.

Пачатак агляду ў 13.00 гадзін.

Лепшыя прадаўшчыкі «Руху» узнагароджаны

У мінулую нядзелю ў «Доме Друку» у Беластоку, адбыўся з'езд прадаўцоў газет «Руху».

На з'ездзе прадаўцы шмат часу прысвяцілі працы прадпрыемства «Рух». Дырэктар прадпрыемства Статкевіч падсумоўваючы дыскусію сказаў, што недахопы ў працы прадпрыемства будуць наладжаны.

З'езд выбраў новае праўленне ваяводскага саюза прадаўцаў «Руху».

На заканчэнне з'езду перадавым прадаўцам былі ўручаны ўзнагароды ад рэдакцыі «Нівы», «Газеты Беластоцкай» і «Жыцця беластоцкага».

Ад рэдакцыі «Нівы» узнагароды атрымалі М. Мосевіч прадаўшчыца з Бельска і Ул. Астапчук з Кляшчэль.

Ураган над Польшчай

Зусім нядаўна яшчэ «Ніва» пісала аб грознай паводцы, якая наведала некаторыя цэнтральныя раёны нашай краіны. А тут новае няшчасце. Над паветамі Рава Мазавецкая і Мінск Мазавецкі прайшоў велізарны ўраган, які прычыніў вялікія шкоды.

15 мая каля 18.00 гадзін над паветам Рава Мазавецкая разбушаваўся ураган. Сваёй знішчальнай сілай ураган ламаў усё, што напаткаў на дарозе. Валіліся нават мураваныя будынкі, а драўляныя будынкі проста знікалі з паверхні зямлі. У самай Раве Мазавецкай ураган пашкодзіў 200 дамоў, у тым ліку 52 будынкі разбураны або часткова знішчаны. Таксама пацярпела 10 навакольных вёсак. У вёсцы Дзюрдзёлы, напрыклад, на 37 жыллёвых пабудоў засталося толькі 8 цэлых. Страшны выгляд маюць такія вёскі, як Петрыкаў, Старое Поле, Тэклін, Калэнь, Зарэчча і інш. Вялікія шкоды прычыніў таксама град, які ў многіх аколіцах знішчыў пасевы. Ёсць і людскія ахвяры людзей. У вёсцы Зарэчча згінула пад разбураным будынкам 60-гадовая Валерыя Бжэзінская.

У ратаўнічай акцыі прымалі ўдзел войскі, мясцовыя шпіталі і ўсе медпункты. Агульныя страты ў павеце Рава Мазавецкая падлічаны на 80 мільёнаў злотых.

У павеце Мінск Мазавецкі ў тым-жа дню на працягу некалькіх хвілін ураган знішчыў 650 жыллёвых і гаспадарчых пабудоў.

16 мая другі сільны ўраган прайшоў над Новым Мястам, якое ляжыць над ракой Піліца. Першыя весткі гавораць аб знішчэнні некалькіх дзясяткаў дамоў. З мэтай наладжвання помачы пацярпеўшым прыбылі тут сакратар Дзяржаўнаи Рады ПНР, Ю. Гарадэцкі, а таксама прадстаўнікі ваяводскіх улад з Лодзі і паятовых улад з Равы Мазавецкай.

У Раву Мазавецкую 15 мая прыехаў Галоўны камендант Грамадзянскай міліцыі ген. Р. Дабешак, намеснік міністра Вечорак — прадстаўнік Рады міністраў, а таксама прадстаўнікі ваяводскіх улад з Лодзі. У пятніцу ў Раву Мазавецкую, у прыватнасці, прыехаў сакратар ЦК ПАРП З. Клішко і намеснік міністра сельскай гаспадаркі М. Ягельскі.

З пабыўкі Гамаль Абдэль Насера ў СССР

Нядаўна прэзідэнт Аб'еднанай Арабскай Рэспублікі Гамаль Абдэль Насер пабываў у Совецкім Саюзе, дзе наведаў між іншымі багатую Узбекскую ССР.
НА ЗДЫМКУ: Гамаль Абдэль Насер і Ш. Р. Рашыдаў — старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета Узбекскай ССР.

У калгасе імя «Кзыл Узбекістан». Старшыня калгаса Герой Сацыялістычнай Працы А. Маткабулаў дарыць Гамаль Абдэль Насеру скакуна карабаірскай пароды.

Коратка

У Маскве закончыліся перагаворы паміж урадавымі дэлегацыямі Саюза Совецкіх Сацыялістычных Рэспублік і Карэйскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі па пытаннях узаемных паставак тавараў у 1959 — 1965 гг. і асобных пытаннях эканамічнага супрацоўніцтва. У ходзе перагавораў дэлегацыі дагаварыліся аб аказанні Совецкім Саюзам тэхнічнай дапамогі КНДР у будаўніцтве і расшырэнні прамысловых прадпрыемстваў, у арганізацыі і ўдасканаленні вытворчасці ў асобных галінах народнай гаспадаркі.

КАІР. Прадстаўнік МЗС Аб'яднанай Арабскай Рэспублікі ўручыў часоваму пaverанаму ў справах Лівана ў Каіры ноту пратэсту ўрада ААР супраць дзеянняў ліванскіх улад у адносінах да супрацоўніка пасольства ААР у Ліване Ганейма, які быў абшукач і зняважан.

НЬЮ-ЙОРК. Паводле паведамлення міністэрства працы ЗША, у першым квартале 1958 года ў ЗША пачалося 550 забастовак, у якіх прыняло ўдзел каля 300 тысяч рабочых.

Міжнародны агляд

Запуск спадарожніка № 3

У адпаведнасці з праграмай Міжнароднага геафізічнага года ў СССР 15 мая быў запушчаны трэці штучны спадарожнік Зямлі.

Мэтай запуску штучнага спадарожніка з'яўляецца правядзенне навуковых даследванняў у верхніх пластах атмасферы і касмічнай прасторы.

Трэці совецкі штучны спадарожнік Зямлі мае конусападобную форму з дыяметрам асновы 1,73 метра і вышынёй 3,57 метра без уліку выступаючых антэн. Вага новага спадарожніка — 1327 кілограмаў.

Паводле першапачатковых даных, найбольшая вышыня арбіты над паверхняй Зямлі — 1880 кіламетраў, час абароту спадарожніка вакол Зямлі — 106 мінут.

Работа навуковай і радыётэхнічнай апаратуры, устаноўленай на спадарожніку, кіруецца з дапамогай адпаведнай праграмнай канструкцыі. Побач з электратэхнічнымі крыніцамі току на спадарожніку ўстаноўлены ўпершыню сонечныя батарэі.

Трэці совецкі штучны спадарожнік Зямлі — гэта новы этап у правядзенні шырокіх навуковых даследванняў у верхніх пластах атмасферы і ў вывучэнні касмічнай прасторы.

Напружаныя абставіны ў Ліване

У апошнія дні ў Ліване склаліся вельмі напружаныя абставіны. Становішча асабліва абвастрылася пасля забойства 7 мая віднага грамадскага дзеяча краіны, галоўнага рэдактара і ўладара прагрэсіўнай газеты «Тэлеграф» Насіба Метні.

Расправа з Метні, які выступаў у абарону нацыянальнай незалежнасці Лівана, супроць падначалення краіны імперыялістычным манаполіям ЗША, выклікала абурэнне ўсіх праслоек ліванскага насельніцтва. Пахаванне Метні ператварылася ў магутную палітычную дэманстрацыю. Узнікшыя хваляванні ахапілі мусульманскія раёны краіны, а таксама сталіцу Бейрут. Каб задушыць дэманстрацыю, урад накіраваў войскі. Ёсць забітыя і раненыя.

Апазіцыя патрабавала адстаўкі прэзідэнта Лівана Каміля Шамуна, правядзення новых парламенцкіх выбараў і карэннага перагляду палітыкі Лівана.

Дамаскі і каірскі друк паведамляюць, што амерыканскія і англійскія агенты ў Ліване спрабуюць выкарыстаць склаўшыеся абставіны ў сваіх карысных інтарэсах, распаляючы рэлігійную варожасць паміж мусульманамі і хрысціянамі.

Становішча ў Ліване абвастраецца з кожным днём і таму, што ёсць рэальная магчымасць умяшання ў ліванскія справы амерыканскіх узброеных сіл, ЗША вырашылі прадставіць Лівану ваенную дапамогу ў выглядзе ўзбраенняў, а таксама магчыма ўмяшанне шостага ваенна - марскога флоту ЗША, які знаходзіцца ў Міжземным моры.

«Ліванскі народ, — піша дамаская газета «Ан-Наср» — вышаў на шырокую дарогу барацьбы, і ніхто не можа спыніць гэтай барацьбы, мэтай якой з'яўляецца ачыстка Лівана ад здраднікаў — рэакцыянераў і іншаземнага ўплыву».

План атамнага ўзбраення бундэсвера

Заходнеберлінская газета «Більд-цейтунг» паведамляе падрабязнасці распрацаванага ў Боне сакрэтнага плана аснашчэння бундэсвера атамнай зброяй.

У гэтым дакуменце, які мае абазначэнне «МС-70», указвае газета, дакладна азначана, як будзе выглядаць атамнае ўзбраенне бундэсвера. Па думцы экспертаў, ажыццяўленне плана будзе каштаваць у два разы больш таго, што першапачаткова збіраўся выдаткаваць Бон, — 100 мільярдаў марак замест 50 мільярдаў марак, якія намерваліся выдаткаваць да 1961 года.

Газета піша, што ў адпаведнасці з гэтым планам прадугледжваецца фарміраванне 40 батальёнаў сухапутных войск, аснашчоных ракетнай зброяй, 28 батальёнаў супрацьпаветраных ракет — для ваенна-паветраных сіл. Акрамя таго, плануецца ўключыць у склад бундэсвера 100 установак для запуска ракет тыпу «Матадор» з радыусам дзеяння ў тысячу кіламетраў. Усе ракеты могуць забяспечвацца як звычайным, так і атамным зарадам.

Першы легкавы аўтамабіль айчыннай вытворчасці ў Кітаі

13 мая ўвесь Кітай абляцела вестка, што Чанчуньскі аўтазавод выпусціў першы ў гісторыі краіны легкавы аўтамабіль айчыннай вытворчасці. Вопытны экземпляр гэтай машыны было намечана сабраць толькі ў трэцім квартале года. Аднак калектыў аўтазаводцаў менш, чым за дваццаць дзён самаадданай працы выканаў працу некалькіх месяцаў.

Першы ў Кітаі легкавы аўтамабіль маркі «Дунфын» («Вецер з Усходу») прадстаўляе сабою камфартабельны лімузін.

Легкавы аўтамабіль «Дунфын» стане ў другой пяцігодцы адным з асноўных відаў прадукцыі Чаньчуньскага завода.

Ул. Л.

Справа фашысцкага путча ў Францыі

Увесь свет абураны паведамленнем аб пагрозе фашысцкага мецяжу ў Францыі. Узнікла яна з прычыны працягваючайся каланіяльнай вайны ў Алжыры. Алжырская вайна была галоўнай прычынай урадавага крызісу ў Францыі, у выніку якога ў другой палове красавіка павінен быў пайсці ў адстаўку ўрад Гаяра. Урадавы крызіс, які працягваўся да паловы мая, выкарысталі крайне правыя, фашысцкія элементы ў Францыі, якія зрабілі спробу ўзяць уладу ў свае рукі. У сувязі з тым, што галоўныя французскія ваенныя сілы знаходзяцца ў Алжыры, фашысцкія элементы іменна тут вырашылі правесці ваенны путч. 13 мая ў 5 гадзін дня ў горадзе Алжыры пачалася маніфестацыя ўдзельнікаў каланіяльных шавіністычных арганізацый. Хутка маніфестанты занялі будынак генерал-губернатарства Алжыра. Адразу-ж пасля гэтага камандуючы французскімі войскамі ў ваеннай акрузе горада Алжыра генерал Масю заявіў, што ён бярэ ўладу ў свае рукі і становіцца на чале так званага «Камітэта грамадскага ратунку». Масю звярнуўся з тэлеграмай да прэзідэнта Французскай рэспублікі, якая мела ў сабе фактычна ультыматыўнае патрабаванне неадкладна стварыць у Парыжы ўрад грамадскага ратунку, аналагічны алжырскаму камітэту.

Дзеянні Масю азначалі, што фашыствуючая група французскай ваеншчыны вышла з падначалення ўрадавых органаў Францыі і захапіла ў Алжыры ўладу пры дапамозе ваеннага путча. У бліжэйшыя-ж часы пасля стварэння свайго камітэта, Масю заклікаў еўрапейскае насельніцтва ў іншых гарадах Алжыра пачаць такі-ж ваенны путч, які быў зроблены ў горадзе Алжыры і адначасова выступіў з заявай, каб да ўлады ў Парыжы быў заклікаiны фашыствуючы генерал дэ Голь.

У той час у Парыжы не паспеў яшчэ галава новага ўрада Пфлімлен закончыць чытанне ўрадавай дэкларацыі ў Нацыянальным сходзе, як фашысцкія малодчыкі ўжо пачалі сваю маніфестацыю на Елісейскіх палях — у цэнтры Парыжа. Іх лозунгі: «Дэпутатаў на вісельню! Генералаў да ўлады! Прэч рэспубліку!» — добра паказваюць фашысцкія намеры дэ Голя і ўсіх тых, хто за ім стаіць.

Становішча робіцца ўсё больш небяспечным таму, што ваенны мяцеж перакінуўся ўжо з горада Алжыра на іншыя буйныя алжырскія гарады, якія знаходзяцца пад кантролем французскіх войск. Акрамя таго, 15 мая раніцай генерал Салан, у якім французскі ўрад бачыць свайго прадстаўніка выступіў у Алжыры з публічнай прамовай, у якой адобрыў дзеянні мяцежнікаў і заклікаў да ўлады генерала дэ Голя.

Як стала вядома ў часе вобыскаў, праведзеных у Парыжы ў розных фашысцкіх і поўваенных арганізацыях, былі атрыманы весткі, што план намечанага мецяжу ў французскай сталіцы заключаўся ў тым, каб захапіць некаторыя важнейшыя ўрадавыя будынкі, такія, як Елісейскі палац — рэзідэнцыю прэзідэнта рэспублікі, Бурбонскі палац - будынак парламента і іншыя. Аднак пільнасць французскіх патрыётаў, рашучыя дзеянні рабочага класа, і ў першую чаргу французскай Комуністычнай партыі пазбавілі фашысцкія элементы магчымасці пачаць ажыццяўленне намечанага імі плана.

Хаця спробы ваеннага путча ў Францыі праваліліся, аднак небяспека існуе. Існуе яна, па-першае, таму, што Алжыр практычна вышаў з-пад кантролю Францыі і з'яўляецца логавам французскіх ваенных мяцежнікаў, па-другое, таму, што загавор супроць рэспублікі існуе ў самай Францыі, а ўрадавыя меры супроць мяцежнікаў вельмі мяккія.

І хаця Нацыянальны сход упаўнаважыў урад абвясціць у краіне на тры месяцы надзвычайнае становішча, аднак гэтыя меры яшчэ недастатковыя, каб поўнасцю прадухіліць пагрозу фашысцкага перавароту.

Уладзімір ЛЕБЯДЗІНСКІ

Свет вечнай цёмнасці

Віктар Янчук — кіраўнік Аб'еднання невідомых у Беластоку піша ліст алфавітам Брайля.

Чалавек у цёмнасці заўсёды нейк няёмка сябе адчувае. Святло, яснасць сонечнага дня, прыносяць радасць, абуджаюць жыццё.

Але ёсць-жа людзі, якія ніколі не бачаць і не ўбачаць яснасці дня і святла. Гэта — невідомыя.

Казімір Герват. які ў часе вайны страціў узрок. У каапeратыве навучыўся прафесіі.

Каб глыбей адчуць трагедыю гэтых людзей — паспрабуйце на хвіліну засланіць сабе вочы і ўявіць, што так павінны вы пражыць цэлае жыццё. Мы, людзі, якія бачым, можа нават не зразумеем калецтва, якім з'яўляецца слепата. Па вуліцы Крашэўскага ў Беластоку стаіць невялікі, шэры мураваны будынак. Шыльда гаворыць аб тым, што тут знаходзіцца Аб'еднанне невідомых і каапeратыў невідомых. Уваходжу ў пакой Аб'еднання невідомых. З-за стала ўстае на прывітанне сярэдняга ўзросту мужчына — гэта кіраўнік Аб'еднання невідомых — Віктар Янчук. Узіраюся яму ў твар, ён нічога не бачыць.

Янчук даўно прымірыўся са сваім калецтвам, прызвычаіўся да цёмнасці і ўжо колькі год працуе разам з такімі як сам, дапамагае знайсці ім дарогу ў Аб'еднанне, у каапeратыў, каб вырваць іх з апатычнасці і абезахвочанасці да жыцця.

Размаўляю з Янчукам аб невідомых. Аказваецца, што ў Польшчы іх больш чым 14 тысяч (860 у Беластоцкім ваяводстве), што большасць з іх з'яўляецца ахвярамі вайны.

У выніку старанняў некаторых невідомых, асабліва Страінскага, Сакалоўскага і іншых у 1952 г. у Беластоку паўстае працоўны каапeратыў невідомых.

Як гэта, невідомыя і праца? нешта неімаверна... Вось іменна. Тое, што я ўбачыў у каапeратыве і мне паказалася неімаверным — вачам не верыў, убачыўшы ўсё што было зроблена невідомымі.

Сарганізаваць каапeратыў не было лёгка. Плёткі гаварылі, што ў каапeратыве ўколамі на смерць заколюць, навошта-ж каму сляпыя здаліся і г. д. Таму невідомыя пачаткова баяліся каапeратыва. Вядома, як у ім ёсць — не бачылі. Але гэта было даўно. Сёння ў каапeратыве больш ста невідомых. Маюць добра абсталяваныя майстэрні, інтэрнат, сталовую, бібліятэку са спецыяльнымі кніжкамі. Хопіць сказаць, што гэтыя людзі даюць на 700 тыс. зл. прадуктаў вытворчасці ў месяц.

Янчук вядзе мяне ў майстэрню.

Металааддзел. Тут вырабляюцца зашчапкі да бутэлек на піва і лімонад, драцяныя загародныя сеткі. Перш чым зрабіць здымак я доўга ўзіраўся як спрытна бегаюць іх рукі — яны заступаюць ім вочы.

Пытаю некалькіх асоб, ці добра ім у каапeратыве.

— Каапeратыў — гаворыць Казімір Герват, — натхніў мяне жыццём, тут я навучыўся прафесіі...

Ганна Федарук у каапeратыве працуе 5 год. Любіць сваю працу і людзей, якія дазволілі ёй вырвацца з апатыі.

Гонарам майстэрні апрацоўкі метала, і наогул цэлай майстэрні з'яўляюцца Янка Канецка і Мікола Кацюра. Абодва малады. У сучасны момант Кацюра заканчвае 11-годку — атрымае атэстат сталасці. Янка Канецка праходзіць 8 клас. У вольны ад працы час яны вучацца.

Загародная сетка вырабляецца на машыне. Усе невідомыя — ці гэта Ян Лютынскі, ці Зігфрыд Галіцкі, ці іншыя, адно і тое-ж паўтараюць у сваіх апавяданнях: — «Вайна забрала нам вочы, каапeратыў вярнуў жыццё».

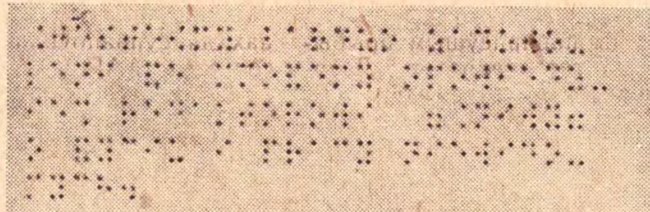
Янчук вядзе мяне далей у аддзел, дзе вырабляюцца шчоткі, пэндзлікі да брыцця. Тут пазнаю двое незвычайных людзей: Яніну Грабоўскую — невідомую з дзіцячых гадоў і Язэпа Іванюка. Гэта перадавыя людзі, узнагароджаныя крыжамі заслугі за прафесіянальную і грамадска-культурную працу. Я. Грабоўская вучыць іншых невідомых пісаць і чытаць спецыяльным алфавітам Брайля. Іванюк навучыўся іграць на скрыпцы. Праз доўгі час расказваюць мне аб сваёй працы, зацікаўленнях. Расказваць аб тым свеце, якога ўжо ніколі не ўбачаць. Хацелі-б хоць раз паглядзець на кветкі, на лес, убачыць усход і заход сонца. Не магу размаўляць аб гэтым. Нешта сціскае за горла... Іду далей.

Трыкатажны аддзел — невідомыя робяць на машынах свіцеры, дзіцячыя рэйтузы і іншыя рэчы. Праходжу яшчэ па канатным аддзеле і вяртаемся з Янчукам у яго пакой. Янчук яшчэ многа расказвае мне аб каапeратыве, аб тым, як невідомыя навучаюцца прафесіі, што іх зарплата ўтрымоўваецца ў межах ад 500 — 1.500 зл. у месяц, і аб многіх іншых цікавых справах.

У пакоі Янчука стаяць вялізныя шафы з кніжкамі. Дастаю «Далёкія гады» — Паўстоўскага, разгортваю старонкі — кніжка напісана шрыфтам Брайля[1]). У рагах кніжак выпуклыя кропкі, якія заступаюць літары. Ізноў рукі заступаюць узрок. Невідомыя пальцамі дакранаюцца да выпуклых кропак, такім чынам пазнаюць літары і чытаюць. Чалавек, які бачыць не адчуе ў пальцах рук таго, што невідомы. Усяму навучае невідомых Гражына Внукоўская, яна ўсім сэрцам і душою аддаецца працы, каб толькі навучыць гэтых людзей пісаць і чытаць алфавітам Брайля. Пішуць невідомыя на спецыяльнай паперы, у спецыяльна дапасаваных клетках і не алавіком ці абсадкай, а проста прыладам ў выглядзе шыла. Пракалатыя кропкі складаюць словы, сказы і цэлыя тэксты.

Паглядзеў я таксама музыкальныя інструменты, на якіх невідомыя вучацца іграць, гадзіннікі са спецыяльным цыферблатам.

Надоўга захаваецца мне ў памяці сустрэча і размовы з невідомымі, прычыны іх калецтва: «разабраў гранату», «знайшоў міну», «кінуў снарад у вогнішча», «я аслёп на фронце» і гд. і гд.

Мы вельмі здаволены тым, што можам рэдактару «Нівы» расказаць аб жыцці і працы невідомых.

Чатырнаццаць год мінула ад канца вайны, але ахвяры з асаблівым болем будуць доўга ўспамінаць яе. З дзіўным пачуццём развітваўся я з невідомымі, якім Аб'еднанне і каапeратыў хоць часткова вярнулі радасць да жыцця. За мною, у шэрым будынку застаўся свет вечнай цемнаты, на вуліцы красавала вясна з усімі сваімі жывымі колерамі.

Тэкст і здымкі
А. АМІЛЬЯНОВІЧ

[1]) Брайль жыў у гадах 1809 — 52 у Парыжы. З самых дзіцячых гадоў быў невідомым. Як настаўнік невідомых дзяцей склаў спецыяльны алфавіт для чытання і пісання невідомых, які ўспрыняўся ва ўсім свеце.

Яніна Грабоўская невідомая з дзіцячых гадоў. Язэп Іванюк — ахвяра вайны, страціў узрок у 1944 г. Абое робяць шчоткі.

Ты ўжо забыла

Ты забыла як ранкі і месячны ночы
Мы з табой праводзілі на лаўцы пад вязам,
Як ад спрэчак іскрыліся нашыя вочы,
Як прыемна і радасна была нам разам.
Мы цікавіліся там: тэатральнаю штукай,
Асягненнямі тэхнікі, фільмам і модай,
Палітычнымі дзеямі, сціслай навукай,
Фармалізмам у музыцы, спортам, пагодай.
А паэзіяй ты там найбольш захаплялась,
Успамінала Міцкевіча, Пушкіна, Гётэ
І хваліла Байрона. А Янка Купала
Быў любімым тваім беларускім паэтам.
Беларуская кніжка — сябра неразлучны
На каленах тваіх там заўсёды ляжала,
І раскрыўшы яе ты мне голасам гучным
Ці паэмы, ці вершы з уздымам чытала.
Ты цвярдзіла тады, што ты вырасла з люду
І што любіш просты народ беларускі,
Што хацела-бы ты дачакаць каб усюды
Ужо стаў жыць ён багата, культурна, па-людскі.
Ты чакала тады ў неўтамімым паспеху
Як дастанеш у рукі дыплом педагога
І паедзеш вучыць пад сялянскую стрэху,
Дзесь у вёсцы якойсь невялікай, убогай.
Час прыйшоў — раздзяліліся нашы дарогі:
Я паехаў вучыцца ў другую краіну,
Ты дастала на месцы дыплом педагога.
І пазней па табе след надоўга загінуў.
А цяпер я гляджу, ты зрабіла кар'еру,
На настаўніцку ніву рукою махнула,
Пазнаёмілась ты з пажылым афіцэрам
І ў касцёл пад вянец з ім хутчэй павярнулась.
Ты жывеш з ім цяпер у сярэднім дастатку,
Ты не едзеш штораніца да працы трамваем,
Не, ты дома глядзіш чыстаты і парадку,
І гатовіш абед і пасуду змываеш.
Ты паспела ад старых сяброў адказацца,
Як табе муж прадставіў прыяцеляў новых,
А прад імі ўжо сорамна нават прызнацца,
Што любіла калісь беларускую мову.
Ты ад кніжак адвыкла. Чытаць перастала
Ты не толькі Міцкевіча, Пушкіна, Гётэ
Ці Шэкспіра, Байрона, ці Янку Купалу,
Ты амаль раз на месяц чытаеш газету.
А ў нядзелю ці свята шчаслівa, вясёла,
Апрануўшыся ў футра ці ў нову сукенку,
Ты любіш пайсці пасядзець да касцёла,
Паказацца мужчынам, жанчынам, паненкам.
І ад часу да часу паехаць у госці,
Што-б там выпіць віна і пагутарыць крыху
Аб умовах жыцця, аб грахах маладосці.
І дамоў а паўночы вярнуцца паціху.
Ты забыла ўжо ночы і цёплыя ранкі
Як сядзела са мною на лаўцы пад вязам.
Ты зрабілась забітай тыповай мяшчанкай
І ніхто не шарохне аспалы твой розум.
Не заздрошчу табе і заздросціць не буду,
Што ты ходзіш штодзень да ларка па закупы,
І ў чарзе пастаіш, пазмываеш пасуду,
І гатовіш для мужа катлеты ці зупы.
Замятай сабе смецце з дубовых паркетаў.
І штотыдзень выветрывай мужа пасцелі,
А што год пасыпай нафталінам на лета
І адзенне і футра, што-б молі не з'елі.
Штонядзелю хадзі ты сабе да касцёла,
Спатыкай там знаёмых, выслухівай плёткі,
А што там на Падляшы ёсць вёскі без школы,
Не тужы ты над тым — дні такія кароткі!
А як хмары павіснуць над вашай «сялянкай».
Бо муж з кожным годам заметна старэе,
Ты так лёгка як мужа захопіш каханка —
Як не душу, то цела мо' хтосьці прыгрэе...
Не заздрошчу я гэтай ідыліі ціхай.
О, яна ўжо мяне не ўзрушае німала!
Ты даўно мне з сваёй непрыступнаю пыхай
Для душы і для сэрца чужою засталась.
І калі мы няжданна сустрэнемся разам,
І ўзгляну я табе прызадумаўшы ў вочы,
Тады знай, што я ўспомніў лаўку пад вязам,
Дзе калісь праводзілі мы ранкі і ночы.

Д. Ш.

З жыцця вёскі Рогаўка

У адлегласці 4-ох кілометраў ад Семятыч, раскінулася беларуская вёска Рогаўка. У мінулым Рогаўка была адной з самых рэвалюцыйных вёсак. Пад уплывам Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі ў канцы 1918 года ў гэтай вёсцы арганізавалася адна з першых на Беласточчыне сялянская рада. Праўда, існавала яна не доўга, таму што рэакцыі ўдалося яе хутка ліквідаваць. У 1920 годзе рэвалюцыянеры Рогаўкі зноў ствараюць сялянскую раду. Таленавітымі арганізатарамі — рэвалюцыянерамі ў першую чаргу былі: Сцяпан Кісель (ужо не жыве), Ёзік Далінскі, Міхась Грыневіч, Міхась Альшэўскі, Хведар Кісель і інш.

Пасля вызвалення жыхары Рогаўкі таксама актыўна падтрымлівалі маладую народную ўладу. Вось таму над імі часта здзекваліся бандыты — ворагі народнай улады. Шмат жыхароў Рогаўкі, а, між іншым, старшыня Прэзідыума ГРН у Крупіцах, Уладзімір Чапко, за народную ўладу змагаліся на шматлікіх франтах.

Новым кепска пакіравалі

Пасля вызвалення пачало ўваходзіць у Рогаўку новае жыццё. Тут адным з першых у павеце арганізаваўся сельгаскааператыў. У драўлянай і саламянай вёсцы пачалі будавацца цагляныя дамы. Першым будынкам быў прыгожы і даволі вялікі кароўнік. Сталі будаваць цагляныя хаты і некаторыя члены кааператыва. Але новай калектыўнай гаспадаркай кепска кіравалі. Некалькі хітруноў і камбінатараў сталі ашукваць сялян. Яны пасеялі нязгоду, незадаваленне новым. Гэта давяло да таго, што пасля кааператыў распаўся.

Як жыхары Рогаўкі праводзяць вольны час

У Рогаўцы з'яўляюцца традыцыйнымі «рэкруцкія» забавы. Калі хто з моладзі адыходзіць у армію, дык у прадапошні дзень хлопцы наймаюць хату і арганізуюць развітальную вечарынку. Будучы салдат у гэты вечар з'яўляецца самым паважаным, самым галоўным чалавекам. Калі хто — небудзь прыходзіць з войска ў водпуск, дык зноў арганізуецца падобная забава — вечарынка.

Вось нядаўна прыйшоў у водпуск на тры дні Яўген Эканамюк. Ён збіраўся ад'ехаць у нядзелю, таму ў яго чэсць у суботу адбылася вечарынка, спалучаная з танцамі.

Трэба падкрэсліць, што моладзь у Рогаўцы адпачывае і весяліцца вельмі культурна, няма там ніколі ні сварак, ні бойкі. Бяда толькі, што няма дзе моладзі збірацца, няма дзе культурна пагуляць. Вось таму вечарамі і ў дзень у нядзелю хлопцы і дзяўчаты збіраюцца на вуліцы, а найбольш каля Селянюка. А некаторыя дзяўчаты выносяць табурэткі, ці лаўкі на панадворак, садзяцца чарадою, вядома, зараз-жа каля іх кружаць хлопцы.

Гэтыя справы хвалююць Рогаўцаў

У гэтай вёсцы ёсць сямікласная школа. Жыхары яе хацелі-б, каб іх дзеці вывучалі побач з іншымі прадметамі таксама і сваю родную мову. Неабходнай з'яўляецца таксама пабудова клуба, каб моладзь мела дзе збірацца і культурна праводзіць час. Пажаданым было-б, каб грамадская рада прымусіла Міхася Чапко лепш гаспадарыць і давесці да парадку сваю дзіравую хату. Ён мае ўсе магчымасці зрабіць гэта. Не хапае яму толькі ахвоты і гаспадарскай рухлівасці.

Усе жыхары Рогаўкі жадаюць таксама, каб дарожны аддзел у Семятычах як найхутчэй зацікавіўся дарогай у Семятычы і каб у нізіне ў час дажджоў не «тапіліся» людзі ў балоце.

М. Х.

Піша Дзямян Казлоўскі

БУДУЮ ДОМ

Я з'яўляюся сталым чытачом «Нівы». Звяртаюся да Цябе з вялікім запытаннем. Ці можаце даць мне, Дзямяну Казлоўскаму, параду, як будаваць жужлёва - вапнёвы сельскагаспадарчы дом? Я ўжо зрабіў фундамент, цяпер трэба рабіць сцены. У нас у цэлай аколіцы такіх дамоў не будавалі. Таму добра не ведаю, якую частку даваць жужалю, вапны і цэменту. Цэмент цяжка дастаць.

Дарагая рэдакцыя «Нівы»! Парайце мне.

ДЗЯМЯН КАЗЛОЎСКІ
Навіны

Паважаны чытач! Добра зрабілі, што перш, чым пачаць будову, звярнуліся за фаховай парадай.

Найлепш будаваць з так званага, грануляванага жужалю, які можна набыць у ПЗГС — «Самапомач Хлопска» ў Гайнаўцы. У ім няма шкодных здароўю дамешак. У гэтым выпадку цяжка даць Вам якую-небудзь норму на працэнтавы склад жужалю і цэменту, бо не ведаем, якая якасць Вашага жужалю. Агульна, да сухога жужалю даецца адна пятая частка цэменту. Калі жужаль негрануляваны, тады трэба яшчэ дадаць вапны, якая знішчае ў ім шкодныя дамешкі (перш за ўсё — рэшткі серкі).

Някепскі і кацёльны жужаль — тым больш, што ў ім няма шкодных дамешак. Можна яго купіць у паравозных дэпо чыгуначных станцый. Продаж такога жужалю вядзе чыгуначная станцыя ў Чаромсе.

Будаваць з жужалю найлепш у вясенне-летнія месяцы. Тады такі будынак будзе сухім і цёплым. Жужаль павінен быць сухім.

Перш чым пачнеце будаваць, раім абавязкова звярнуцца ў Аддзел будаўніцтва Павятовай Рады ў Гайнаўцы і папрасіць спецыяліста, каб прыехаў і дапамог Вам у вырабе будаўнічага матэрыялу (цэгла, пустакі). Вас гэта нічога не будзе каштаваць, а фаховую дапамогу трэба скарыстаць. Спецыяліст, разгледзеўшы на месцы Вашыя матэрыялы (жужаль), скажа Вам дакладныя нормы складу жужалю і цэменту. Паглядзіць, ці не трэба будзе дадаваць яшчэ і вапны.

Калі Вам не дапаможа гэты спецыяліст, дык тады лепш прыехаць у Беласток, узяўшы з сабою крыху свайго жужалю і зайсці ў бюро сельскагаспадарчага будаўніцтва за парадай.

Вось яго адрас:

Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Materiałów Budowlanych, Białystok, ul. Mickiewicza 5 (parter) Biuro poradnictwa budowlanego.

(ся)

Залатыя рукі

Калі ўвойдзеш у хату Янюкоў у Дубічах Асочных, Гайнаўскага павета, станеш як зачараваны, сапраўды, ёсць чым захапляцца. На сценах прыгожыя вышываныя парчы, ручнікі, на ложках карункавыя пакрывалы, горы падушак з карункамі. Усё гэта вычароўвае сваімі залатымі рукамі 17-гадовая Валя. Калі навучылася яна гэтаму майстэрству — не ведае. Валя з дзіцячых гадоў кожную вольную хвіліну праводзіла з ключкай ці іголкай у руках— вязала карункі, вышывала розныя цуды.

Адкуль бяруцца ў яе гэтыя цудоўныя ўзоры? Што сама прыдумае, што ад знаёмых перайме...

У хаце Валі такая чысціня, якую рэдка дзе сустрэнеш у вясковай хаце. Будзе камусьці добрая жонка і гаспадыня.

НА ЗДЫМКУ: Валя Янюк паказвае вынікі сваёй працы.

Тэкст і фота А. А.

Адказы на пытанні чытачоў

Дзе купіць, прадаць і колькі каштуе

Дзе можна прадаць макавенне і колькі за кілограм плацяць?

Макавенне купляюць, Грамадскія кааператывы — ГС і плацяць па 3 зл. за 1 кілограм.

*

Дзе купіць камень да шрутоўніка?

Камені да шрутоўнікаў вырабляе: Warszawska Fabryka Maszyn Młyńskich, ul. Karola Wojcika 11.

Цана ад 600 да 1.500 зл. (у залежнасці ад велічыні).

*

Колькі каштуе сеўнік і дзе яго купіць?

Сеўнікі можна выпісаць у ГС-е. Цана 11-радковага сеўніка 3.250 зл.

*

Дзе купіць малацілку і колькі каштуе?

Малацілка - шырокамалотка, конная, каштуе 7.000 зл. Купіць або заказаць можна ў кожным ГС і ПЗГС.

*

Дзе купіць парашок пад назвай «Mączka mięsno - kostna» і колькі ён каштуе?

Гэтую муку для адкармлівання свіней і курыц можна выпісаць: Żagańskie Zakłady Przemysłu Terenowego w Żaganiu, ul. Strzelecka 21. Цана 4 зл. за 1 кг. з перасылкай. Высылаецца не менш як 50 кілограмаў у мяшку.

Б. Нікіцюк

Людзі з КПЗБ

(Глядзі пачатак у 20 №)

З гэтага сходу ўсе вышлі больш свядомымі, энергічнымі, падбадзёраныя да барацьбы з буржуазіяй.

Хутка ў Новасадах паўстаюць дзве далейшыя ячэйкі. У адну з іх, дзе сакратаром быў Рыгор Саевіч, уваходзілі Пятро Нікіфарук, Аляксандр Тамашэўскі, Балеслаў Лапінскі, Васіль Дарафенюк. У другую: Ціхон Шварц, Клімент Баўтрамюк, Янка Янчук, Клімент Трашчотка, Якуб Трашчотка. У 1925 — 31 гадах сакратаром райкома КПЗБ у Гайнаўцы быў Аляксей Трашчотка з Новасадаў. Інструктарамі райкома працавалі, між іншым, Янка Вярэмюк і Марыя Галёнка з Дубін.

Таварыш з Акруговага камітэта

Сям'я Баўтрамюка ўся была дома — абедалі. Раптам нехта застукаў у дзверы.

— Калі ласка — клікнуў Баўтрамюк. Адчыніліся дзверы, у хату ўвайшла невялічкая, спраўная, маладая, па-вясковаму апранутая жанчына.

— Добры дзень, хачу размаўляць з Баўтрамюком.

— Гэта, я, сам, — адказаў Баўтрамюк і яны вышлі ў асобны пакой.

— Ці можна купіць у вас пяць бяроз? — прамовіла.

Баўтрамюк стаяў нерухома. Пацісnуў плячыма і разлажыў рукі.

— Нічога не ведаю.

Жанчына пабялела. Баўтрамюк таксама заблытаўся. Хвіліну маўчалі.

— Ці ў вас ёсць такія, што не любяць паноў? — пачала жанчына. Баўтрамюк зрабіў выгляд як-бы ні чым не бывала. Жанчына станоўча намагалася наладзіць размову.

— А Сашка жыве ў вашай вёсцы?

Баўтрамюк схамянуўся, гэта-ж Аляксея Трашчотку ў Акруговым камітэце Сашкай называюць. Запрасіў жанчыну сесці, а сам хутчэй пабег па Аляксея. Калі сустрэліся, аказалася, што Аляксей забыў падаць Баўтрамюку пароль. Такім чынам, выяснілася ўся справа.

Ноччу, у полі пад грушай адбыўся партыйны сход. Найперш жанчына — прадстаўнік з Акруговага камітэта зрабіла крытыку за слабую канспірацыйную дзейнасць.

— Нельга абыякава ставіцца да правіл нелегальнай працы, — гаварыла яна, — партыя будзе рабіць з гэтага суровыя вывады... Перасцярогі аказаліся слушнымі. Іменна ў выніку слабой канспірацыі пазней «Дэфа» расшыфравала КПЗБ-оўскія ячэйкі ў Новасадах.

Распаўсюджванне лістовак

Падпольны склад з лістоўкамі, прызначанымі на Гайнаўскі павет, знаходзіўся, між іншым, і ў Дубінах, у Марыі Галёнка і Янкі Вярэмюка. Адтуль яны былі распаўсюджваны паміж сялян. Адным — больш давераным, КПЗБ-оўцы аддавалі іх проста ў рукі, іншым кідалі на панадворкі, у сені. У Ласінцы перад фэстам, на які з'язджаліся сотні людзей, Баўтрамюк раскінуў больш, чым 5 кілограмаў, нелегальнай бібулы. Таксама распаўсюджваў лістоўкі ў Нарве і іншых мясцовасцях.

Перад святам працоўных — 1 Мая — Рыгор Саевіч разносіў адозвы і лістоўкі па вёсках. Амаль перад кожным святам таварышы займаліся распаўсюджваннем адозваў і лістовак. Аднойчы вечарам КПЗБ-овец Балеслаў Лапінскі раскідаў лістоўкі ў лесе. Раскінуўшы, у вясёлым настроі вяртаўся дахаты.

— Назаўтра рабочыя шмат праўды пачуюць, — падумаў. І толькі ўвайшоў у вёску, як раптам затрымала яго паліцыя:

— Стой! — Адкуль ідзеш?

Лапінскі затрымаўся. Два паліцаі падскочылі і пачалі рабіць рэвізію. І вось, у кішэню Лапінскага знайшлі лістоўку. Лапінскі раскідаючы не паглядзеў у кішэнях, ці ўсе выкінуў. Паліцыя арыштавала яго. Апраўдваўся вельмі наіўна, але добра:

— Ідучы дарогай, я знайшоў гэтую паперку, але не мог прачытаць, бо па-руску на ёй напісана. Некалькі дзён прасядзеў у арышце — паліцыя біла, страшыла, нарэшце адпусціла дахаты. Нейкі час Лапінскі быў пад наглядам паліцыі, быў вымушаны штодзень з'яўляцца да каменданта.

Вялікае ўражанне зрабіў на рабочых і сялян навакольных вёсак вялікі транспарант, павешаны Аляксеем Трашчоткам і Рыгорам Саевічам на шашы каля Гайнаўкі. На транспаранце было выразна напісана: «Прэч фашызм. Свабоды, хлеба, працы». Транспарант быў замініраваны. Калі паліцыя

З настаўніцкай Нівы

Справа аб якой мы павінны сур'ёзна падумаць

Соцыялістычны лад ствapae нам магчымасці ўсебаковага развіцця соцыялістычнай па зместу і нацыянальнай па форме культуры. Як ніколі дагэтуль беларусы пражываючыя ў межах Польшчы маюць магчымасць развіваць сваю родную культуру, пазнаваць і вывучаць родную мову. Гэтыя магчымасці мы павінны ўмела выкарыстоўваць.

Часта на сходах мы чуем словы, што замала ў нас ёсць школ, у якіх моладзь вывучае родную мову. Магчыма што і замала. Аднак і да гэтых школ людзі, не ведаю чаму, адносяцца з нейкім недаверам. Большасць бацькоў — беларусаў переважна ў гарадах, у якіх ёсць беларускія школы не пасылаюць у іх сваіх дзяцей. У першую чаргу, гаворачы аб гэтым, я маю на думцы Гайнаўку і наш беларускі ліцэй. У Гайнаўцы і яе аколіцах пражывае большая частка беларусаў, дзеці якіх павінны, на мой пагляд, знайсціся ў нашым ліцэі.

Я думаю, што няма чаго баяцца пасылаць дзеці ў беларускую школу. Яна знаходзіцца на аднолькавых правах з польскімі школамі, рэалізуе аднолькавую праграму, уведзены тыя самыя прадметы. Розніца толькі ў тым, што ёсць урокі беларускай мовы, якія нічога не перашкаджаюць, а наадварот — пазнаюць дзяцей з роднай мовай, пашыраюць веды дзяцей аб жыцці, дзейнасці і працы беларускага народа.

У некаторых бацькоў існуе погляд, што ў беларускім ліцэі ёсць горшы ўзровень. Гэта не праўда.

Узровень школы мы пазнаем па тым, як вучні адказваюць на экзамене сталасці, як яны вытрымоўваюць уступныя экзамены на вышэйшыя навучальныя ўстановы. І так возьмем да прыкладу моладзь, якая закончыла вучобу ў нашай школе ў мінулым годзе. Амаль усе вучні працягваюць сваю вучобу ва універсітэтах. Усе яны вытрымоўваюць уступныя экзамены на добра і выдатна. Не было ніводнага вучня, які-б не здаў экзамену. Дзеля гэтага, дарагія чытачы, звяртаюся да вас з заклікам пасылаць сваіх дзяцей у нашу школу.

Адначасова аб'яўляем, што запісы ў нашу школу, як у пачатковыя так і сярэднія класы распачаліся і будзем прымаць заявы ад 15 да 20 чэрвеня. Чакаем на заявы.

Дзеці паступаючыя ў пачатковыя школы павінны прайсці медыцынскі агляд. Бацькі павінны абавязкова аб гэтым паклапаціцца.

Кандыдаты ў VIII кл. павінны да 20 чэрвеня даслаць на адрас школы (Школа Пачатковая і Агульнаадукацыйны ліцэй з бел. мовай навучання, Гайнаўка, вул. Вызвалення № 5) заявы, уласнаручна напісаныя біяграфіі, пасведчанне аб маёмасці, акт нараджэння і пасведчанне аб здароўі.

Пасведчанне аб заканчэнні 7 кл. кандыдат павінен прынесці з сабой на экзамен. Кандыдаты ў VIII кл. павінны вытрымаць наступныя пісьмовыя і вусныя экзамены: з польскай мовы, беларускай і матэматыкі.

Аб тэрміне экзаменаў дырэкцыя павядоміць кожнага кандыдата асобна.

Дырэктар
А. Тропак

Да 10 чэрвеня

Дырэкцыя Педагагічнага ліцэя ў Бельску - Падляскім паведамляе, што тэрмін дасылання прашэнняў аб прыняцці ў першы беларускі клас канчаецца 10 чэрвеня 1958 г.

Вучоба ў ліцэі адбываецца 5 год. Па заканчэнні ліцэя абсальвенты атрымоўваюць дыпломы, якія даюць правы да навучання ў I — VII класах беларускіх і польскіх школ, апрача таго маюць права паступаць ва ўсе вышэйшыя навучальныя ўстановы нараўні з абсальвентамі Агульнаадукацыйных ліцэяў.

Да прашэння трэба далучыць наступныя дакументы:

1) біяграфію
2) метрыку аб нараджэнні
3) пасведчанне аб заможнасці бацькоў
4) пасведчанне аб стане здароўя
5) пасведчанне ад загадчыка школы, аб тым, што кандыдат з'яўляецца вучнем VII кл.

Пасведчанне з ацэнкамі аб заканчэнні пачатковай школы трэба ўзяць з сабою на экзамен, які адбудзецца 27 і 28 чэрвеня 1958 г.

Кандыдаты будуць здаваць экзамены:

1) з польскай мовы: пісьмовы (дыктант і сачыненне)
2) з матэматыкі: пісьмовы і вусны
3) агульнага разумовага развіцця вучня
4) праверка музычнага слуху.

Дырэкцыя школы.

Будынак Педагагічнага ліцэя ў Бельску

У Ласінцы

Зося Дзмітрук, Коля Беразовец, Клаўдзя Янюк і Коля Матвеюк падгатаўляюць новую праграму. Фото — А. А.

Міколе Матвеюку 23 гады, жыве ён у Ласінцы, Гайнаўскі павет. Пасля заканчэння прафесіянальнай школы ў Беластоку вяртнуўся ў родную вёску і распачаў працаваць на млыне. Коля цяжка хварэе астмай, але многа ў ім энергіі, жыццерадаснасці. У вёсцы не было ніякіх забаваў, людзі жылі спакойна, абы дзень да вечара. Абмяркоўлацца гэтая паражала Колю. Ніхто не займаўся спортам, ані не было мастацкіх гурткоў, затое-ж моладзь натоўпам збіралася ў грамадскім каапераціве — піла гарэлку, раз-по-раз вырываліся нясмачныя жарты.

Памалу Коля сабраў некалькіх хлопцаў і дзяўчат, заахвоціў да спорту — арганізаваўся Л(ь)ЗС, які згуртаваў 28 членаў у тым 12 дзяўчат. У 1957 г. распачалі трэніраваць валейбол. Але спортам можна займацца ўлетку, а тут наступала восень, зіма. Коля зрабіў прапанову спартсменам — сарганізаваць мастацкі калектыў. Думка ўсім спадабалася. Да калектыву прыступаюць: Клаўдзя Янюк, Зоф'я Дзмітрук, Янка Плева і многія іншыя.

Рэпетыцыі калектыву адбываліся ў прыватных памяшканнях. Незалоўга пачаліся першыя пастаноўкі для насельніцтва Ласінкі, а потым і акалічных вёсак. Калектыў адразу здабыў сабе шырокае зацікаўленне. Пастаноўка за пастаноўкай. Праграма гуртка ахапіла п'есы беларускія, польскія, рускія: «Міхалка», «Пярэстая крагуля», «Дзяншчык паручніка», «Падаркі Юзя», «Вернасць жонкі» і апошнім часам «Валодзін гальштук» — вось рэпертуар п'ес калектыву ў Ласінцы.

11 мая г. г. калектыў з Ласінкі выступае на паветовым аглядзе мастацкіх калектываў у Гайнаўцы, дзе займае II месца. Затым будзе выступаць на ваяводскім аглядзе калектываў мастацкай самадзейнасці ў Беластоку. Поспех гэты падвоіў сілу і энергію ўдзельнікам калектыву.

Коля Матвеюк, Клаўдзя Янюк, Зося Дзмітрук, 19-гадовы малады, энергічны, актыўны ўдзельнік калектыву Коля Беразовец вырашылі пабудаваць спартыўную плошчу, ажывіць лёгкаатлетычную секцыю, сарганізаваць інструментальны і танцавальны гурткі. Ёсць ужо 5 мандалін і 1 гітара. Мясцовы ГС даў моладзі 1,5 тыс. зл. на арганізаванне спартыўнага і культурнага жыцця. Апрача таго ёсць яшчэ даход з пастановак.

Тэкст і фото — А. А.

прыехала, каб сарваць — толькі пацягнула за шнурок, як пачуўся страшэнны выбух. Усе паліцыянты ўцякалі. Калі другі раз ізноў у тым самым месцы быў павешаны транспарант, паліцыя сама не дакраналася да яго, чакала пакуль прыедуць спецыялісты.

Цікавае і важнае здарэнне адбылося ў 1929 г. перад гадавінай Вялікай Кастрычніцкай рэволюцыі. На высокай грушы ў Ліпінах (вёска побач Гайнаўкі) КПЗБ-оўцы павесілі чырвоны сцяг. Паліцыя баялася здымаць чырвоны сцяг, і ён палымнеў над аколіцай. Некалькі гадзін раілася, меркавалі, нарэшце знялі сцяг. Так штогод КПЗБ-оўцы з Новасад распаўсюджвалі лістоўкі і адозвы, развешвалі флагі і транспаранты.

Правакатар

6 лістапада 1931 г. Герман — інструктар райкома дае загад таварышам з Новасад развесіць транспаранты і флагі ў сувязі з гадавінай Кастрычніцкай рэволюцыі. КПЗБ-оўцы падрыхтавалі вялікія транспаранты з лозунгамі: «Няхай жыве Совецкі Саюз — апора рэволюцыі», «Прэч урад фашысцкай дыктатуры», каб разам з флагамі і лістоўкамі разнесці іх у Дубіны, Барысаўку, Скупава і Гнілец. За Дубіны адказнымі былі Вашчэнка і Шварц, за Гнілец — Янчук і Павал Трашчотка, за Барысаўку — Аляксей Трашчотка і Аляксей Шварц. Выканаўшы заданне, позна ноччу вярталіся ў вёску. У хатах было цёмна, але жонкі і сем'і, як пазней аказалася, не спалі. У хаце кожнага КПЗБ-оўца сядзелі паліцыянты. Усё было ясна — хтосьці здрадзіў. Цяпер ужо было вядома, што ў радах КПЗБ быў правакатар, бо аб мэтах працы інфармаваны былі толькі тыя, хто выконваў заданні.

Хто з'яўляўся правакатарам, пакуль што ніхто не ведаў. У гэтую ноч былі арыштаваны Янчук, Лук'янюк, Вашчэнка, Аляксандр і Марка Шварцы, Аляксандр Трашчотка, Павал Трашчотка і Герман — увесь актыў. Паліцыя адвезла іх у Гайнаўку, а на наступны дзень у Бельск. Герман адразу прызнаўся, што вінаваты.

У Бельску да арыштаваных з Новасад далучылі яшчэ комуністаў з Гайнаўкі — У. Лешчынскага, Н. Лапчука і Якуба Сакоўскага. Пасля некалькіх дзён Германа адпусцілі.

У даручаным падпольшчыкамі для арыштаваных лісце было напісана каротка: «Герман гуляе на свабодзе — здраднік».

Комуністы пастанавілі ўсе згодна адкінуць абвінавачванні «Дэфы». Пазней выявілася, што Германа завербавала паліцыя, калі ён вёз лісты ў Варшаву з сабранымі подпісамі за кандыдата ў паслы з боку КПЗБ. Усе яму тады давяралі. Ёнжа быў такі актыўны. Паліцыя звольніла Германа і накіравала на працу ў Новасады ў якасці завербаванага агента. Іменна ён дакладна паведаміў паліцыю аб тым, што КПЗБ-оўцы будуць вывешваць транспаранты. Герману ахвяравалі свабоду і грошы, а ён за гэта прадаў сваіх былых таварышаў. Герман быў арыштаваны для таго, каб законспіраваць усю справу. Аднак КПЗБ-оўская разведка дзейнічала добра — за кароткі перыяд выявілі і даказалі, што Герман — правакатар.

Пры дапамозе Германа «Дэфа» разбіла КПЗБ у Нурцы. Калі тут ён выканаў сваю місію, паліцыянты адаслалі яго ў Картуз-Бярозу выконваць там функцыю ката.

Катавальня

Распачаліся паасобныя допыты ў Бельскай «Дэфе», якая была шырока вядома ва ўсёй краіне бязлітасными катаваннямі і агіднымі тартурамі. У пакой уводзяць арыштаванага Паўла Трашчотку. У куце ляжаць жалезныя пруты, шпені, палкі, абцугі, розныя клешчы, пасудзіны з воцатам, нафтай і іншыя прылады, прызначаныя да катавання. У другім куце стаяць пяць катаў чакаючых на ахвяру. За сталом сядзеў ягомасць у цывільным адзенні і махаў гумай у паветры. Паўла Трашчотку ўвапхнулі ў пакой.

— Ну што, будзеш гаварыць? Хто належыць да КПЗБ, хто з'яўляецца вашым правадыром?

Не паспеў ён вымавіць і слова, як зараз адчуў на галаве моцныя ўдары палкі. Праразлівы боль прасвідраваў галаву, Павал пахіснуўся, але не ўпаў.

— З намі не жарты, хто падымае руку на ўладу, таму галаву адсякаем, — іранічна, праз зубы працадзіў кат, што сядзеў за сталом.

— Скажаш ўсё — адпусцім на свабоду.

— Нічога я вам не скажу, нават не спадзявайцеся, — сур'ёзна адказаў Трашчотка.

Следчы махнуў гумай. Паўла схапілі і паваліли: звязалі рукі пад калені, між іх падсадзілі кій, і як мячам качалі па бетонным падлозе, таптали нагамі, білі палкамі. Раз'юшаныя каты трэціравалі Паўла — ён енчыў з болю. Боль авалодаў усім яго целам, і мазгамі.

— Не біце, не біце! — прасіў ён.

(Працяг у наступным нумары)

Мгр Б. Чэчуга

Вугор

Напэўна, ўсе бачылі вугра — адну з найсмачнейшых рыб нашых азёр. Памеры нашага вугра не перавышаюць 1,5 м даўжыні і 4 — 6 кг вагі. Вугры сустракаюцца не толькі сярод берагоў Еўропы (ва ўсіх буйнейшых рэках, упадаючых у моры Балтыйскае, Поўночнае, Міжземнае і нават Чорнае), але нават і каля заходняга берага Афрыкі. Уласна кажучы, еўрапейскі від рачнога вугра адрозніваецца ад амерыканскага віда толькі лікам пазванкоў: еўрапейскі вугар мае ў сярэднім 114 пазванкоў, а амерыканскі — 107.

Дасягнуўшы буйнейшых рэк, якія ўпадаюць у моры, вугры перабіраюцца ў злучаныя з рэкамі, або нават адасобленыя азёры і сажалкі. А трэба сказаць, што вугры валодаюць здольнасцю, якой не валодаюць іншыя рыбы: яны могуць перасоўвацца не толькі ў вадзе, але і па сушы. Ноччу вугры часта перапаўзаюць з аднаго возера (або сажалкі) у другое. Па траве, пакрытай расою, вугор можа прапаўзці некалькі кіламетраў. Акрамя таго, дзе-б яны ні знаходзіліся, яны вельмі добра адчуваюць, дзе ляжыць вадаём. Адзін шведскі вучоны зрабіў такі вопыт: занёс вугроў у глыб вострава на адлегласці 2-х км ад мора. Не паспеў ён выпусціць сваіх вугроў, як усе яны павярнуліся галовамі ў кірунку мора і папаўзлі па траве (зразумела, пакрытай расой) так хутка, што пешы чалавек ледзьве мог іх дагнаць.

Вугор — гэта драпежнік, ён харчуецца ўсімі жывымі арганізмамі, але не адкажацца нават і ад падлы. Амаль увесь час вугры знаходзяцца ў руху, за выключэннем зімы, дзе ў нас (г. зн. у Еўропе) адыходзяць у найглыбейшыя месцы рэк, азёр, у якіх жывуць, скручваюцца ў клубок па некалькі штук і закопваюцца ў балоце. У такім нерухомым стане праводзяць яны зімовы перыяд. Калі-ж надыходзяць цёплыя дні, вугор зноў ідзе на пошукі харчавання. Калі ён пераходзіць з аднаго вадаёма ў другі, то выкарыстоўвае нават самыя малыя ручайкі, часта трапляе нават у вадаправод. Аднойчы ў Галіфаксе (Канада) у 1908 годзе вугры сталі прычынай сапраўднага бедства для горада, бо іх так многа налезла ў вадаправодныя трубы, што жыхары горада на доўгі час былі пазбаўлены вады.

Жыццё вугра ў рацэ пачынаецца з часу прыбыцця ў яе вялікай колькасці празрыстых вугрыкаў, даўжынёю 6 — 8 см. У рэкі Англіі яны часта прыбываюць у такой колькасці, што іх ловяць сотнямі цэнтнераў. Гэтыя вугрыкі, уступіўшы ў раку, пачынаюць плысці ўверх па цячэнню, набіраючы паступова афарбоўку дарослага вугра (празрысты вугарок губляе сваю празрыстасць). На гэтым шляху многа маленькіх вугроў гіне, яны становяцца ахвярамі драпежных рыб, птушак. Тыя вугры, якім удаецца дасягнуць вярхоўя рэк, а таксама азёр, пачынаюць узмоцненае харчаванне, якое працягваецца 7,5 — 8,5 год.

Але як і дзе вугор размнажаецца? Якім чынам і адкуль ён трапляе ў Еўропу? Вось гэтыя пытанні доўгі час заставаліся зусім невядомымі і незразумелымі.

Ужо даўно было вядома, што калі вугры дасягаюць пэўнага ўзросту, яны зноў вяртаюцца ў мора. Заўсёды перад гэтым яны прымаюць іншую афарбоўку (верх чарнее, бакі і жывот бялеюць, падаўжаецца галава, павялічваюцца вочы, як цяпер стала вядома, прымаюць брачны ўбор). Сплыванне вугроў у такім зменены выглядзе ў ніз ракі адбываецца амаль непрыкметна, бо вугры не адпраўляюцца ў гэту далёкую дарогу не толькі ў дзень, але нават і ноччу, калі свеціць месяц. Яны перасоўваюцца толькі цёмнай ноччу, асабліва калі неба пакрыта хмарамі, калі дзьме моцны вецер і лье дождж. Рухаюцца вугры хуткасцю 36 км, а то і 50 км у суткі. Гэта адбываецца позняй вясною, калі бываюць навальніцы. У такія вясеннія ночы ў асноўным і ловяць нашы рыбакі вугроў.

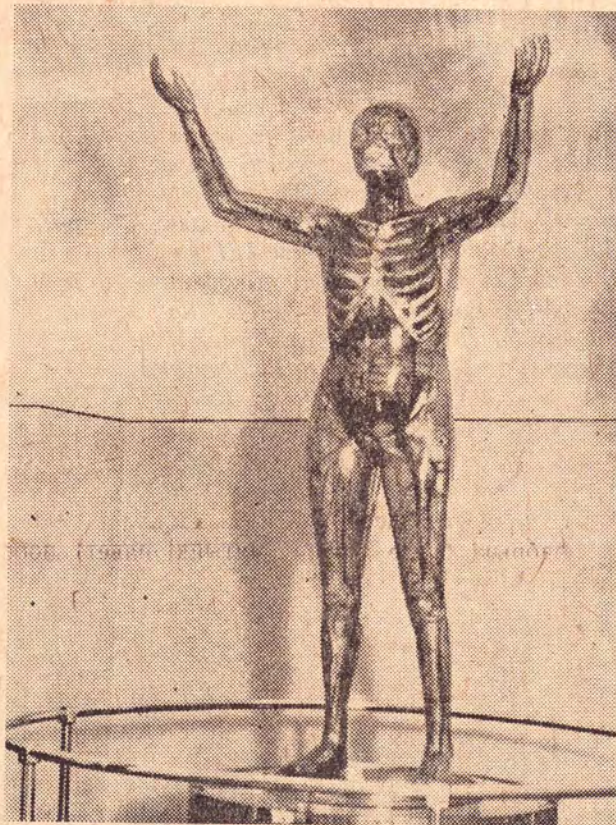
Увесь час было невядома, чаго вугры вяртаюцца назад у мора. Ужо старажытныя вучоныя Арыстоцель, Плініуш, Атэнеуш ведалі, што ў вугроў ніколі не было заўважана ікры. Існавалі розныя здагадкі аб іх размнажэнні. Арыстоцель, напрыклад, лічыў, што вугры нараджваюцца ў зямлі, утвараюцца з балота.

І толькі ў 1897 годзе італьянскімі вучонымі Грасі і Каландручыо была выкрыта таямніца размнажэння вугроў. Яны ўпершыню непасрэдна прасачылі ператварэнне лічынкі — раней апісанай як самастойны від рыбы — у дарослага вугра ў Міжземным моры. Гэтыя вучоныя памылкова вывелі, што вугры размнажаюцца ў гэтым моры.

Іаган Шмідт, прасочваючы крок за крокам размеркаванне лічынак вугра, знаходзіў іх ва ўзрастаючай колькасці і ўсё больш мелкіх па меры руху на захад і поўднёвы захад. Наканец, у 1921 годзе гэтым дацкім вучоным былі дабытыя лічынкі з яшчэ захаваўшымся жаўтковым пузыром. Яны былі знойдзены над вялікімі глыбінамі ў акіяне. У апошні час ужо дакладна ўстаноўлена, што размнажэнне вугра адбываецца ў самай цёплай і салонай частцы Атлантычнага акіяна — у Саргасавым моры.

Але паўстае пытанне, як могуць пераадолець такую адлегласць (7 — 8 тысяч кіламетраў па прамой лініі) маленькія вугранятъ, каб даплысці да нашых рэк?

Лічынкі ад месца размнажэння адносяцца разам з водамі Гальфстрыма (цёплага цячэння з акіяна да берагоў Еўропы). Толькі праз тры гады пасля нараджэння яны дасягаюць нашых рэк. Такім чынам, выклюнуўшыся з ікры позняй зімою ці ранняй вясною, лічынкі дасягаюць Балтыйскага мора толькі летам трэцяга года, а ў рэкі пачынаюць уваходзіць з чацвёртай вясны. Увойдуць у рэкі, азёры, вырастуць вялікімі, палаваспелымі, і адпраўяцца ў свой апошні шлях туды, адкуль яны да нас прыплылі. Вугры размнажаюцца толькі адзін раз у жыцці. Пасля адкладвання яечак вугры паміраюць у тым самым месцы, дзе і нарадзіліся, г. зн. у Саргасавым моры (паблізу Амерыкі). Дзе ні бывае вугор, а паміраць заўсёды вернецца на «радзіму».

Мадэль шклянага чалавека, які знаходзіцца ў Медыцынскай Акадэміі ў Беластоку.

Фота — Р. Сескевіч.

Сельскагаспадарчыя парады

Кармленне старшых цялят

Па трох месяцах даецца цяляцю дробна сечаныя буракі, бульбу з сечкай, аўсом, адсевамі зерня, а летам дробна сечанай травою а нават саладавымі парасткамі. Потым аж да года часу, асабліва бычкам даецца адзін кілограм мятнага аўса 1/2 кг. вотруб'я крыху макухоў або саладовых парасткаў і пяць кілограмаў сена на дзень. Апрача таго, летам, абавязкова трэба выганяць на пасбішча.

Цяля трэба карміць вельмі акуратна і добра; прытым яно будзе добра развівацца і дасць добрую карысць у гаспадарцы. Трэба звяртаць увагу, каб не даваць замнога саломы і травы — карміць пашай больш пажыўнай як: аўсом, макухамі і вотруб'ем.

Л. В.

Як прыгатаваць садовы вар

Садовы вар можна прыгатаваць прасцейшым спосабам. Роўныя часткі жоўтага воску, каніфолі і несалёнага свіного здору або лою расплаўляюць у кацялку на слабым агні. У часе варкі сумесь размешваюць. Калі ўся маса расплавіцца і стане аднароднай, яе астуджваюць і ўліваюць у пасуду з халоднай вадой, пасля чаго вымаюць з вады і сціскаюць у камячкі. Гэтым варам замазваюць свежыя раны ў часе прышчэплівання і абрэзкі пладовых дрэў.

Садавод

М. П. АХРЫМЕНКА

Куток гаспадыні

Некалькі парад

■ *Фаянсавую пасуду мыюць у цёплай вадзе з мылам і апалоскваюць халоднай вадой. Гарачая вада разбурае паліву.*

■ *Металічная пасуда становіцца бліскучай, калі яе нацерці паперай.*

■ *Шкляная пасуда набывае крыштальны бляск, калі ў ваду, якой яе мыюць, дабавіць 1—2 лыжкі воцату і лыжку солі.*

■ *Нажы і відэльцы з драўлянымі чаранкамі нельга пакідаць надоўга ў гарачай вадзе. Іх трэба мыць неадкладна пасля карыстання і адразу сушыць.*

■ *Пры замочванні бялізны ў ваду добра дабаўляць шкіпінар (па тры сталовыя лыжкі на вядро вады). Гэта садзейнічае адбельванню бялізны і аблягчае мыццё яе.*

■ *Дзічыну трэба ачышчаць сухую, пер'е, якое застаецца на скуры, выцягнуць нажом, абсмаліць, абцерці мукой ці вотруб'ем. Потым выпатрашыць і пратрымаць у халоднай вадзе гадзіну або больш. Тады дзічына будзе мяккай, сакавітай, белай.*

Пачатак на стар. 8

жыў: «Пачула, што няма ільва, дык і раззявіла свой ..ыч».

А мядзведзь іранічна дадаў: « Хапіла-б, каб леў пазяхнуў, а ўвесь тлушч са страху гэтай тоўстапузай расплыўся-б».

— Што! Я баюся ільва? — абурылася свіння — што ты сабе, кудлаты, думаеш, калі наогул умееш думаць? Вы з сланом судзіце па сабе. Шкада, што тут няма гэтай задавакі — кошкі, я-б ёй у твар усё выгарнула. У прысутнасці ўсіх тут сабраных я выклікаю ільва на дуэль!

Зрабілася замяшанне. Многім са страху валасы дыбам сталі, а ў шчупака, які прыслухоўваўся, высунуўшы з вады галаву, выступіў на ілбе пот. Нават дурныя куры і тыя думалі, што свіння з'ехала з глузду, а напушаны індзюк, не гледзячы на небяспеку, якая яму за гэта пагражала, голасна зрабіў вывад: «Свіння звар'яцела».

На другі дзень пасля сходу да свінні прыйшлі секунданты — слон і мядзведзь, паведамляючы, што леў прыняў яе выклік. Леў прапанаваў спатканне назаўтра рана на Зялёнай Гары. Адмовіцца не было магчымасці і свіння згадзілася.

Увесь панадворак аж трэсся ад сенсацыі. Здзіўленню і захапленню не было канца. Свінню аж распірала з ханабэрыстасці. Але ў меру як яна пачала ўяўляць сабе вынікі гэтага здарэння, перад яе вачыма штораз ясней рысаваўся вобраз клыкоў і пазуроў ільва. Яе апанаваў звычайны страх, такі, які маюць усе свінні перад калядамі.

— Што за адвага! — сакаталі захопленыя куры,—выклікала на дуэль ільва, які нядаўна праз няўважлівасць, закрануўшы лапай быка, пераламаў яму хрыбет, як саломінку!

— Чаго гэтая нямытая начаўпла, — думалі баязлівыя авечкі.

Толькі стары казёл здалёк паглядаў на свінню са спачуваннем, на якое здольны толькі той, хто сам неаднаразова быў біты.

Калі-ж вечарам уся жывёліна пахавалася па хлявах, казёл паціху ўлез да свінні і, зачыніўшы дзверы, доўга паціху з ёю раіўся.

— Ай, як добра, ай як лоўка прыдумана, — чутны былі толькі захопленыя павіскванні свінні.

Назаўтра на вызначаным месцы сабралося многа звяроў. Яны шчыльна селі на паляне, пакідаючы вольным кола ў сярэдзіне, у якім стаялі слон і мядзведзь і ляжаў пазяхаючы з нуды, леў. Усе чакалі свінні.

— Яна расхварэлася са страху, — шапталі адны.

— Або сама сябе закалола, — дадавалі іншыя.

Але былі і прыхільнікі свінні:

— Яна яшчэ сябе пакажа! Яна вострыць клыкі ды адточвае капыта і масажуе мускулы, — чутны былі галасы гэтых.

— Ідзе!, — кракнула варона.

І сапраўды — падыходзіла свіння ў таварыстве казла. І чым больш яны збліжаліся, тым больш пашыраўся смурод, так што ўсім рабілася нядобра.

Свіння ўвайшла ў круг, задзёрла лыч і думна паглядала кругом. Яна была высмаравана ўсякім паскудзтвам і ад гэтага пашыраўся такі смурод, што кветкі апусцілі галоўкі, як у час найбольшай спякоты, а ільву зрабілася моташна.

— Хадзі, калі маеш адвагу, — сказала свіння да ільва. Леў ступіў некалькі крокаў, але не вытрымаў, сплюнуў і, заціснуўшы нос лапай, без слова вышаў з кругу. За ім пацяліся секунданты.

— Бачылі вы? — звярнуўся казёл да звяроў, — леў уцёк перад адважнай свінней. ’ўляю ільва пакачаным.

САВА

Трэба апекавацца магіламі памардаваных

Ёсць на Беласточчыне шмат магіл, у якіх ляжаць жыхары нашых вёсак памардаваных немцамі. Між іншым, такая магіла ёсць у Вольцы - Тарахоўскай і непадалёк Кляшчэль (Гайнаўскі павет). У Вольцы - Тарахоўскай магілай апякуюцца жыхары вёскі. На ёй часта можна ўбачыць свежыя кветкі. А магілай непадалёк ад Кляшчэль (у кірунку Дабрывод) ніхто не цікавіцца. Яна моцна запушчана. Гэтай справай павінна зацікавіцца Прэзідыум ГРН у Кляшчэлях.

Цэнная ініцыятыва

У школе ў Скупаве, Гайнаўскі павет, я першы раз сустрэўся з такім фактам: кіраўнік школы Янка Савіцкі паказаў мне дзве кніжкі. На адной напіс—«Хроніка школы», а на другой — «Хроніка гарцэрскага атрада». У першую адна рука ўпісвае звесткі аб жыцці мясцовай школы: аб урачыстасцях, забавах, мерапрыемствах, экзаменах і гд.

Гортаючы карткі раптам спатыкаю на старонцы нататку з «Нівы» аб тым, каб закончыць пабудову распачатага школьнага будынка, які дабудоўваецца да існуючай школы. Нататка змешчана ў раздзеле пад загалоўкам: «Што аб нас піша друк».

У гарцэрскай хроніцы гарцэры пішуць аб сваёй школьнай гарцэрскай дружыне, аб лагерах, экскурсіях, гульнях і гд. Усе тэксты багата ілюстраваны малюнкамі і здымкамі. Варта і іншым настаўнікам узяць прыклад з настаўніка Я. Савіцкага.

Тэкст і фота — А. А.

****

Гал. рэдактар
Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA"
Organ Białoruskiego Tow Społ-Kult
Adres redakcji Białystok ul. Wesołowskiego nr 1. tel 25-89
Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW «Prasa»
Redaguje Kolegium.
Warunki prenumeraty:
Miesiecznie — 2 40 zł
Kwartalnie — 7 20 zł
Półrocznie — 14 40 zł
Rocznie — 28 80 zł
Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch"
Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.
Prenumeratę na „Niwe" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju
Cena prenumeraty zagranicą: kwartalnie 10.15 zł. półrocznie 20,30 zł i rocznie 40.60 zł.
Należność na prenumerate za granica wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa
BZG Nakł. 5.500 E-1

Гэтага ў Міхалове яшчэ не было

Вайна ў Міхалове (Беластоцкі павет) пакінула шмат знішчэнняў. Яўрэйскія і нямецкія тэкстыльныя фабрыкі перабтварыліся ў руіны. Засталіся толькі дзве, разваленыя, у якіх уладзілі прадзільню і ткальню. Тут пачалася вытворчасць пледаў і іншых рэчаў.

Умовы, у якіх на працягу многіх год працавалі і яшчэ сёння працуюць міхалоўскія рабочыя, вельмі цяжкія. Драўляныя памяшканні, старое абсталяванне, дрэнныя санітарныя ўмовы, цесната. Рабочыя працуюць у тры змены, якасць вытворчасці нізкая, шмат іншых цяжкасцей і г. д. Так было 13 год. Не раз прымаліся пастановы, кабператварыць існуючае прадпрыемства ў прадпрыемства навейшага тыпу. Планы пачалі памалу ажыццяўляцца. Сёння ў Міхалове расце тэкстыльная фабрыка навейшага тыпу, з самым навейшым абсталяваннем. Дзяржава прызначыла на гэта 15 мільёнаў зл. Паглядзім, што ўжо зроблена за гэтыя грошы і што яшчэ будзе зроблена. Вось пляц старой прадзільні завалены будаўнічымі матэрыяламі. За рыштаваннямі відаць муры будучай ткальні. Велізарнае памяшканне з шкляным дахам, вентылятары, асвятленне... Вось такая будзе гэтая новая ткальня. Будзе тут стаяць 50 станкоў, г. зн. у два разы больш, чым у старой ткальні. Тут будуць вырабляцца прыгожыя шарсцяныя матэрыялы. Побач з ткальняй растуць муры кацельні і электрастанцыі, якая будзе даваць ток фабрыцы. Амаль што закончаны работы пры будове склада.

Недалёка ад ткальні будзе лазня, сталовая і інш. сацыяльныя абсталяванні. Тут будзе пабудаваны прыгожы дом, у якім апрача цэлага бюро фабрыкі будзе змяшчацца міхалоўскі пункт аховы здароўя. Работы пры пабудове фабрыкі хутка пасоўваюцца наперад. Ужо ў верасні пачнуць працаваць ткальня і фабрычная электрастанцыя. Да 1960 года ўсе працы, звязаны з пабудовай Міхалоўскай тэкстыльнай фабрыкі, павінны быць даведзены да канца. Будынкі, у якіх цяпер змяшчаецца ткальня і прадзільня будуць перабудаваны на памяшканні для работнікаў. Гляджу на вялікую плошчу будовы: За год яна будзе выліта асфальтам, а ў мурах фабрыкі будуць гудзець машыны.

Будзе гэта прадпрыемства навейшага тыпу. Сёння на Міхалоўскім прадпрыемстве працуе 270 асоб, а калі пабудуецца новая фабрыка, тут будзе працаваць 500 асоб.

Руіны, у якіх у мінулым працавалі міхалоўскія рабочыя, застануцца толькі ва ўспамінах і на здымках. У Міхалова заглянула новае жыццё.

А. А.

Паварот «смерці» будзе ліквідаваны

На шасэ з Беластока ў Бельск, каля вёскі Храбалы, ёсць вельмі круты паварот. Дарога ўваходзячы на мост, што на рацэ Арлянцы, раптоўна павернута, за мостам бяжыць яшчэ некалькімі зігзагамі а далей ужо проста. На гэтым павароце ўжо не адзін самаход разбіўся. Таму і названа гэта месца «паваротам смерці». Апошнім часам Дзяржаўнае прадпрыемства пабудовы мастоў прыступіла да ліквідавання гэтага павароту. Новы жалезна - бетонны мост пабудуецца ў іншым месцы. Пабудуецца тут і новую дарогу, якая будзе ўжо без павароту. У гэтых работах шмат дапамагаюць жыхары Храбалоў.

(вб)

Смерць у часе працы

13 мая г. г. у Рыбалах, Бельскага павета, здарыўся незвычайны, трагічны выпадак. 50-цігадовы Кузьма Бручко — тэхнічны працаўнік прэзідыума ГРН у Рыбалах, падчас перападліку ў мясцовай краме, раптоўна памёр.

Кузьма Бручко сядзеў за сталом і запісваў у сшытак пасобныя тавары. Калі памёр, ніхто з прысутных не заўважыў. Ён нармальна сядзеў за сталом трымаючы ў пальцах аловак. І толькі па нейкім часе ўбачылі, што ён ужо не жывы.

Кузьма Бручко, хварэў сэрцам.

(вб)

Цэны

на рынку ў Беластоку на дзень 21. V. 1958 г.

Жыта 100 кг.	— 260—270 зл.
авёс 100 кг.	— 330—340 зл.
бульба 100 кг.	125 — 135 зл.
саланіна 1 кг.	25 — 27 зл.
свініна 1 кг.	25 — 27 зл.
цыбуля 1 кг.	20 — 22 зл.
масла, 1 кг.	42 — 46 зл.
смятана	18 — 20 зл.
к рыпа	40 — 50 зл.
яйка (пара)	2,80 — 3,00 зл.
сноп саломы	5 — 6 зл.

Добра зарабляюць пастухі

Кожнаму вядома, што жыццё пастуха не ёсць заўднае. Яго часта змочыць дождж. Ён штодзённа вельмі змучаны, находзіўшыся за каровамі.

У мінулым кожны бедны селянін пасылаў свайго сына пасвіць. Тады было пастухоў дастаткова. Інакш цяпер. Пастухом ніхто не хоча быць. Цяпер пастуху плацяць столькі, колькі нават многія служачыя не зарабляюць. Ад вясны да зімы, гэта значыць, за поўгадовы перыяд, пастух можа зарабіць 20 цэнтнераў збожжа, 20 цэнтнераў бульбы, некалькі тысяч злотых і, апрача таго, поўгода сяляне пастуха кормяць. У вёсцы Сычы (Семятыцкі павет) сялянам удалося танна наняць пастуха. Аднак пастуху збярэцца нямала, таму што ён атрымае больш 1.000 зл, 17 цэнтнераў жыта і 20 цэнтнераў бульбы. Вядома, па чарзе сяляне яго кормяць.

Прыгожа спяваюць і танцуюць

У Кленіках ёсць шмат моладзі. Але найлепш ведаюць жыхары вёскі Васю Купрыяновіча, Веру Гапанюк і Марусю Антыпюк. Гэтыя маладыя людзі вельмі прыгожа спяваюць і прыгожа танцуюць. Вось таму яны карыстаюцца вялікай пашанай у сваіх аднавяскоўцаў.

Абручы

Амаль усе жыхары вёсак Каянка і Сычы (Семятыцкі павет) робяць з ляшчыны абручы і прадаюць іх у Нурцы. Вязанка абручоў (48 штук) каштуе 35 — 38 зл. Штодзённа такіх вязанак абручоў можна зрабіць 5 — 7 і больш. Такім чынам, сяляне маюць там нядрэнны заробак за абручы.

Своеасаблівым зладзеем

...аказаўся кандуктар прадпрыемства ПКС у Беластоку — Станіслаў Мархель. Ён, 13 мая гэтага года едучы з Бранска ў Беласток браў грошы ад пасажыраў аднак білетаў ім не даваў.

У аўтобусе былі пераважна сяляне. Яны і не дапаміналіся ад кандуктара білетаў.

Аднак на гэты раз кандуктар ашукаўся. Не даязджаючы да маста на рацэ Нарва, аўтобус быў затрыманы кантралёрам і кандуктар не паспеў раздаць білетаў пасажырам. Своеасаблівага зладзея выкрыта.

Такіх зладзеяў ёсць у нас больш. Дык давайма, дапаможам кантралёрам ПКС — выкрываць іх.

(вб)

У пратэзнай майстэрні

Марыя Ляошка — зубны лекар Ваяводскай пратэзнай майстэрні ў Беластоку, вельмі хутка і добра вырывае і ўстаўляе зубы.

Фото — В. Касакоўскі.

Не толькі для закаханых

Сардэчныя тайны

Янка М. з Гайнаўскага павета піша.

«Дарагое Сэрцайка! Выбачай, калі ласка, што я пішу аб справе, якая зусім не мае нічога агульнага з сэрцам. Але зрабі выключнасць і парадзь мне ў адной вельмі важнай для мяне жыццёвай справе.

Маю 17 год. У 1954 годзе памёр мой бацька. Я, 13-гадовы хлапчук быў вымушан працаваць як узрослы, каб даць матэрыяльныя сродкі для маці, двух малодшых братоў і сястры. Цяпер так мне ўсё абрыдла, што хачу пакінуць дом, пайсці ў свет — шукаць працу, або нават на службу. Маю закончаных 5 класаў пачатковай школы, што рабіць, як развязаць гэтую справу?».

Дарагі Янка! Ахвотна адказваю на Твой ліст. Як вынікае з ліста, жыццё тваё нялёгкае, але гэта яшчэ не прычына, па якой збіраешся пакінуць дом, маці і пайсці ў свет.

Табе 17 год, не маеш закончаных 7 класаў пачатковай школы. Дзе і якую працу знойдзеш?

Цяпер, каб паступіць на працу ў фабрыку, ці нават на пабудовы, трэба мець закончаных 7 класаў пачатковай школы. Школу пачатковую ты мусіш закончыць, што бы не стала. Зразумела, не хадзіць разам з дзяцьмі як вучань, а вечарам, з дапамогай мясцовых настаўнікаў вучыцца далей. Вазьміся за навуку, каб у першую чаргу, закончыць табе 6 і 7 класы пачатковай школы, а потым зможаш паступіць на завочнае навучанне ў сельскагаспадарчы тэхнікум. Твае малодшыя браты і сястра напэўна дапамогуць табе працаваць каб ты мог вучыцца. Памогуць таксама і людзі вёскі, толькі добра жыві з імі.

Добрых людзей і суседзяў у Вас напэўна не забракуе.

Сэрцайка

Неабходна машына да пісання

У склад Грамадскай рады нарадовай у Драгічыне ўваходзіць 14 вёсак. Такім чынам працаўнікам Прэзідыума хапае працы, хапае пісаніны, а ў Прэзідыуме няма машыны да пісання. І гэта значна ўскладняе працу. Дзе, як дзе, але ў такой велізарнай радзе неабходна мець машыну да пісання і Прэзідыум ПРН у Семятычах павінен як найхутчэй абсталяваць ім машыну.

55 бясплатных юрыдычных парад

Бясплатны пункт юрыдычных парад рэд. «Нівы» выклікаў сярод нашых чытачоў зразумелае зацікаўленне.

Да нашага юрыста кожны чацвер прыходзяць людзі за парадамі. Ужо 55 асоб скарысталі з бясплатных парад.

(мб)

Выкарыстоўваюцца мясцовыя рэзервы

Як мы даведаліся ў Аддзеле прамысловасці Паветовай рады ў Сакольцы, за 1957/58 гады на дзень 21. IV. г. г. ужо выдадзена 9 дазволаў і 8 канцэсій на прыватную мясцовую вытворчасць, пачынаючы ад цагельняў і канчаючы майстэрнямі па вырабу гонты.

Ужо многія з гэтых прадпрыемстваў далі першую прадукцыю.

Рэдакцыйная пошта

П. І. К. — Тафілаўцы. Верш «Надыходзіць вясна» атрымалі. Відаць спяшаліся, бо шмат у ім грахоў.

ГРАМ ПАРЭМСКІ — МАСТАЎЛЯНЫ. «Пра спрытнага катачніка» напісана нядрэнна. Будзем старацца змясціць у «Ніве».

ЮСІП КАЗБЕРУК — Бандары. Карэспандэнцыю вашу не выкарыстаем. На гэту тэму ўжо раней мы атрымалі інфармацыю.

С. ЯЎГЕНЬ. Просім падаць дакладны адрас.

Усякая усячына

Трапіў у адпаведнае месца

Цікавая прыгода здарылася з Шарлам Брагдонам з Ліверпуля ў Англіі. Ён, выпіўшы праз меру, не ведаў, дзе падзеўся яго дом, і замест ў ложак у сваім памяшканні трапіў у скрынку, у якую выкідаліся кухонныя адпадкі.

Уклаўшыся выгодна, ён соладка заснуў.

Ноччу людзі не заўважыўшы, закідалі яго кухоннымі адпадкамі. Рана грузчыкі са скрынкай пагрузілі яго на грузавік. Прачнуўся ён толькі на канвееры ў фабрыцы перапрацоўкі адпадкаў.

Спаборніцтвы ў прадсказванні пагоды

Начны сторож з Кліморпу (Англія) Гарры Бул праславіўся прадсказваннем пагоды. Каб даведацца, якая будзе пагода, да яго звяртаюцца нават з далейшых мясцовасцей, а на ратушы ў Кліморпе штодзень вывешваецца да публічнага ведама зводка аб пагодзе.

Брытанскае радыёвае таварыства БіБіСі, якое штодзень падае зводку аб пагодзе на аснове прагнозу метэаралагічных інстытутаў, вызвала Була на спаборніцтва. Яно вызначыла грашовую ўзнагароду, якую атрымае Бул, калі да канца верасня гэтага года ён зробіць менш памылак, чым БіБіСі.

Бул прадсказвае пагоду на аснове паводзін птушак, насякомых, паводле хмар і ветру, але ведаў сваіх ён нікому не адкрывае.

САВА

Галубы і галубцы

Кожны чытач згодзіцца з тым, што голуб — птушка мілая. Многія гадуюць галубоў для ўласнага задавальнення: хто ў галубятніку, а хто проста на гары абсталюе месца для іх. Як сонейка прыгрэе, галубы буркочуць, галоўкамі ківаюць, такім чынам замілаванне ў чалавека выклікаюць. Калі да высокага шаста прывязаць анучу і ўзмахнуць гэтым шастом, то галубы ўзрываюцца, лётаюць коламі над галубятнікам, толькі посвіст з крылаў разыходзіцца.

Некаторыя грамадзяне любяць печаных галубоў. Такія людзі — празаікі, у галубінай паэзіі не разбіраюцца і думкі іх да вышынь не ўзлятаюць, як статка галубоў, паблісквауючых сярэбранымі крыламі ў сонечных праменнях.

Цяпер у кожнай вёсцы вечарамі, калі ўжо галубы спяць, спатыкаюцца пары і буркочуць з сабою ў якім-небудзь зацішным кутку, як галубы, а цёплая, водарная ноч робіць сваё. У кожнай бярозцы у кожным кусце язміну сок бяжыць ад карэння да галінак, як кроў у закаханых. Срэбраны месяц, хітравата прыжмурыўшыся, глядзіць на ўсё гэта, да яго не даходзяць гарачыя зямныя пачуцці.

Сярод нас знаходзяцца і такія людзі, якія захапляюцца не галубамі, а галубцамі.

Галубоў лёгка купіць, але галубцоў знайсці — дарэмныя заходы. Раз на год падсылаюць нам іх братцы — балгары, але праз дзень яны знікаюць з нашых крамаў. Наша прамысловасць не выробляе галубцоў, таму што ў нас капусты ўсё яшчэ не хапае, а з капусных галоў некаторых адказных начальнікаў галубцоў не зробіш.

Перашкодай у вырабе галубцоў з'яўляецца ўстанаўленне цаны на іх. Калі, напрыклад, зробяць бочку галубцоў, то яна будзе каштаваць, прыблізна, толькі, што стая галубоў, а людзям гэта не па кішэні.

Як бачыце, дарагія чытачы, з галубінай паэзіяй у нас лепш справа маецца, чым са звычайнымі, празаічнымі галубцамі. А ўсё гэта таму, што летуценнікаў у нас многа, а практычных людзей значна менш.

Дзядзька Лявонь.

На арыфметыцы

Настаўніца: «На сенажаці пасвілася 20 авечак. 8 з іх уцякло. Скажыце, дзеці, колькі авечак асталося на сенажаці?»

— Ніводнай — адказвае Янка.

— Як-то ніводнай — здзівілася настаўніца.

« Ніводнай — паўтарае Янка, пані настаўніца дрэнна ведае звычаі авечак, бо калі ўцякло 8, то за імі і ўсе іншыя паляцелі».

Вясковыя жарты

Памыліўся

Аднойчы, вялікі аматар выпіўкі, які пры кожнай аказіі не адмаўляўся ад кілішка, прыйшоў да суседа на пахаванне. Пасля пахавання папрасілі яго на абед. Калі налілі гарэлкі ў кілішкі, аматар не чакаючы доўга, схапіў за свой і па старай прывычцы прагаварыў:

— Дай Бог, каб на другі год дачакалі! (вб)

Можа і так

— Я адурэю, калі Ніна не захоча быць маёю жонкаю.

— А па-мойму, ты адурэеш, калі ажэнішся з ёю.

Ляпей адразу

— Што вы думаеце рабіць са сваім сынам?

— Думаю аддаць яго на службу ў міліцыю.

— Чаму?

— Ён-жа ўсёроўна туды пападзе.

Простая прычына

— Чаму ты падбіраеш на вуліцы недакуркі і курыш іх?

— Таму, што ніхто не кідае цэлых папяросаў.

(дм)

Маці зяця выбірае

Хлопцы ў нядзелю,
Ці ў якоесь свята
Зробяць па паўлітра
Ды йдуць да дзяўчатаў.

А ўрэшце дзяўчаты
Хлопцаў намаўляюць,
Зрабіці забаву —
І тады гуляюць.

На гэту забаву
Выбралася маці.
З кім-жа яе дочка
Будзе танцаваці?

Паглядзела зкоса,
Як сава на шпака:
Дочанька прыгожа,
А ён як пакрака.

Хлопец ён, як хлопец,
Час, як ўсе, праводзіць.
Чаго-ж гэта цёшча
Вачэй з іх не зводзіць.

Доўга прыглядалась
І вось не сцярпела,
Да гэтага хлопца
Яна падляцела.

— То табе не пара,
З маёю дачкою,
Чаго прычапіўся?
Ну! гуляй з другою!

Аставіў дзяўчыну,
А сам засмяяўся:
Чаго-ж то я цёшчы
Так не спадабаўся?

Да мяне, што маеш?
Хлопцаў ёсць тут многа,
Я не падабаюсь —
Выбірай другога.

(аб)

Як свіння ільва перамагла

У цёмным лесе, на паляне, ў падножжа Зялёнай Гары сабраліся звяры на чарговы сход. Леў гэтым разам на сход не з'явіўся і, выкарыстаўшы гэта, свіння, вядомая сярод звяроў сваім красамоўствам і ахвотай да публічных выступленняў (пагэтаму яна і была сярод звяроў за пракурора), выступіла з прамовай, якая здзівіла ўсіх звяроў.

Мераючы вартасць кожнага паводле кілограмаў загадаванага ім сала, яна пачала мяшаць з балотам усіх па віду катоў, а асабліва ільва, не пакідаючы на ім сухога валаска.

— Ці-ж не ад яго ўзнікла ўсялякае зло? — смакуючы словы, як цукеркі, выкрыквала свіння.

Ці-ж не ён прапаведваў культ адзінкі? Калі заяц крыху буяніў, ён крыкнуў на яго так, што той са страху расхварэўся, — працягвала свіння. — Ён цяжка пакараў ваўка толькі за тое, што той па-п'янаму здзёр скуру з барана. Хай ліса скажа, колькі яна выцярпела толькі праз тое, што не маючы вопраткі, пазычыла сабе з дзяржаўнай касы, якою яна загадвала, поўмільёна злотых. Дый калі я сёння ёсць свіння, дык гэта толькі праз ільва, — штораз больш разыходзілася свіння, хаця на небе не было ані воднага воблачка і нішто не паказвала на дождж.

Некаторыя звяры аж параззяўляліся ад здзіўлення, чуючы гэткую дзёрзкую прамову і, каб не цікавасць, а яшчэ больш — страх, каб не падпасці пад гнеў свінні, якая — хто ведае, як далёка можа зайсці, ахвотна вымкнуліся-б са сходу.

— Далоў ільва!, — гаўкнуў цюцька, які з казлом лічыліся сярод звяроў адвакатамі. Цюцька выдаваў сябе за вялікага грамадскага дзеяча і быў палымяным прыхільнікам ільва, пакуль не падкупіла яго свіння, пазваляючы яму збіраць з зямлі тое, што яна лычом вывярнула з карыта.

Цюцька гатоў брахаць на кожнага і кусаць кожнага, калі яму было за гэта заплачана.

А казёл моўчкі патрасаў барадой, заахвочваючы гэтым свінню.

Многія звяры злараднічалі, што гэткі аўтарытэт, як леў, быў публічна атакаваны. Большасць не згаджалася са свіннёй, аднак маўчала. Толькі слон не вытрымаў і коратка заўва-

(Працяг на стар. 6).

Філасофская крама „Мудрагарпаліца"

(Купляем і прадаем бясплатна))

Быў чалавек, які пражыў усё сваё жыццё ў гарах і ніколі не бачыў фруктовага саду.

Спусціўся ён неяк у даліну. Угледзеў сад і ўвайшоў. Паглядзеў на ўсялякія фрукты і гароднíну. Вельмі яму ўсё спадабалася, ён аддаў хвалу Госпаду і сказаў:

— Усё Ты добра наладзіў, адно толькі кепска: дыню Ты прымацаваў да тоненькай сцяблінкі, арэхі-ж павесіў да вялікага дрэва.

Пахадзіў ён па саду і, нарэшце, заснуў пад арэхавым дрэвам. Прыляцела варона, села на дрэва і скінула арэх. Арэх упаў яму проста на лоб і набіў яму гуз. Чалавек схапіўся і сказаў:

— О Госпадзі, Ты рассудзіў больш мудра: калі-б на дрэве вісеў большы плод, ён разваліў-бы мне галаву.

*

З чым можна параўнаць жанчыну, у якой няма мужа? — спыталі аднаго мудраца.

— З бязводнай ракой, — адказаў ён.

АДГАДАНКА

На гэтым малюнку напісана беларуская народная прыказка.

Сярод чытачоў, якія да 20 чэрвеня г. г. прышлюць у рэдакцыю правільныя адказы, будзе разлясавана 10 кніжных ўзнагарод.

Развязка адгаданкі

з № 15 «НІВЫ»

Развязка: Янка Купала, Кандрат Крапіва, Францішак Багушэвіч, Якуб Колас, Максім Танк, Міхась Лынькоў, Кузьма Чорны, Аркадзь Куляшоў, Вінцук Дунін-Марцінкевіч, Змітрок Бядуля.

Кніжныя ўзнагароды вылясавалі: Ян Хадакоўскі, Урсус, каля Варшавы; Шымон Лапінскі, Стрыкі; Мікола Сычэўскі, Шчэцін; Ірэна Мазалеўская, Хілімоны; Аўгіня Грэсь, Беласток; Марыя Паўлючук, Белкі; Ліда Садоўская, Губін; Ніна Калішук, Махнатэ; Алеся Хомко, Малешы.

Узнагароды высылаем поштай.

